

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصطلاح‌شناسی مدیریت خطر حوادث و بلایا

گردآوری و تألیف:

دکتر حمیدرضا خانکه و یوسف اکبری شهرستانکی

با همکاری:

دکتر زهره قمیان، دکتر سید حسام سیدین، دکتر مریم نخعی، کیومرث اله بخشی، مهدی بیرامی جم، سید حسین حسینی، محمد حیدری، امیر سالاری، دکتر احمد سلطانی
خسرو شاکری، سیمین تاج شریفی فر، سکینه شریفیان، حسن قدسی، دکتر محمد جواد مرادیان، دکتر مهدی نجفی، دکتر علی نصیری و عطیه مبینی

ویراستار علمی و ادبی:

دکتر مهدی نجفی و یوسف اکبری شهرستانکی

سرشناسه	: خانکه، حمیدرضا، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصطلاح‌شناسی مدیریت خطر حوادث و بلايا / گردآوری و تألیف حمیدرضا خانکه، یوسف اکبری شهرستانکی؛ با همکاری زهره قمیان... [و دیگران]؛ ویراستار علمی و ادبی مهدی نجفی، یوسف اکبری شهرستانکی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۸۱-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: با همکاری زهره قمیان، سیدحسام سیدین، مریم نخعی، کیومرث الهبخشی، مهدی بیرامی جم، سیدحسین حسینی، محمد حیدری، امیر سالاری... کتابنامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: بلاهای طبیعی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	: Natural disasters -- Dictionaries -- English
موضوع	: بلاهای طبیعی -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	: Natural disasters -- Terminology
موضوع	: مدیریت ریسک -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	: Risk management -- Dictionaries -- English
موضوع	: مدیریت ریسک -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	: Risk management -- Terminology
موضوع	: زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	: English language -- Dictionaries -- Persian
شناسه افزوده	: اکبری شهرستانکی، یوسف، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	: قمیان، زهره، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	: نجفی، مهدی، ۱۳۴۲ -
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
شناسه افزوده	: University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ الف۶خ۲/۱۴ GB۵۰
رده‌بندی دیویی	: ۳۶۳/۳۴۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۹۵۰۵۲

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: اصطلاح‌شناسی مدیریت خطر حوادث و بلايا

تألیف: دکتر حمیدرضا خانکه و یوسف اکبری شهرستانکی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۴۲-۸۱-۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۶

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفن و نمابر: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

- دکتر مهدی نجفی و یوسف اکبری شهرستانکی
- صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا • طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه لوح فشرده آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیرقانونی است.

مقدمه معاون وزیر و رئیس سازمان مدیریت بحران

حوادث و بلایای طبیعی و انسان ساخت در هر شکل و با هر علتی که رخ بدهند، تهدیدهایی جدی برای حیات انسان‌ها، زیرساخت‌ها، محیط زیست، توسعه اقتصادی و تکامل جوامع بشری را به همراه دارند. مخاطرات می‌توانند سلامت انسان‌ها، اموال و دارایی‌ها و محیط زندگی را تخریب نموده و فرآیند توسعه منطقه یا یک کشور را متوقف و حتی معکوس نمایند. کشور عزیزمان یکی از کشورهای پر حادثه‌ی دنیا در مقابل این مخاطرات می‌باشد. نظام جمهوری اسلامی ایران با تشکیل سازمان مدیریت بحران و کارگروه‌های تخصصی سعی در پیشگیری از وقوع برخی مخاطرات، ارتقای میزان آمادگی ملی برای پاسخ مناسب و کاهش خطر حوادث و بلایا نموده است. در همین راستا و هم‌سو با جامعه بین‌المللی لازم می‌باشد که بر اساس نقشه‌های راه ملی و بین‌المللی گام برداریم. یکی از این نقشه‌های راه "سند سندای" می‌باشد که نتیجه تشکیل کنفرانس جهانی سندای در سال ۲۰۱۵ می‌باشد. این سند که در فرآیند تدوین و تهیه آن اساتید و دانشمندان متعهد کشور عزیزمان هم حضور داشتند، نقشه راهی ۱۵ ساله (۲۰۳۰-۲۰۱۵) در راستای کاهش خطر حوادث و بلایا برای کشورهای جهان را مشخص نموده است. برای رسیدن به نتیجه نهایی مورد انتظار در سند سندای که دستیابی به؛ "کاهش پایدار خطر حوادث و بلایا و میزان آسیب به حیات، معیشت و سلامت انسان‌ها، دارایی‌های اقتصادی، ساختارهای فیزیکی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی، کسب و کار، جوامع و کشورها" می‌باشد، چهار اولویت در نظر گرفته شده است. اولین اولویت مد نظر عبارت است از؛ شناخت خطر حوادث و بلایا در سطوح؛ محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی. یکی از راهکارهای مهم در شناخت خطر حوادث و بلایا در تمامی سطوح، رسیدن به ادبیاتی مشترک بین کلیه سازمان‌های امدادی، متخصصین، صاحبین فرایند مدیریت خطر و کارگروه‌های چهارده‌گانه سازمان مدیریت بحران کشور (که مسئول مدیریت خطر بلایا در حوزه‌های مختلف و تأمین پاسخ مؤثر با زمان‌بندی مناسب در زمان وقوع حوادث و بلایا هستند)، می‌باشد. باید اشاره کرد که اولین گام در مسیر دستیابی به ادبیات مشترک، استفاده از تعاریف مناسب برای مفاهیم موجود در فرآیند مدیریت خطر حوادث و بلایا می‌باشد. لازمه دستیابی به این امر، وجود منبع علمی مناسب در زمینه تعاریف واژگان و مفاهیم فوق است که به لطف خداوند با مشارکت متخصصین و اندیشمندان، اساتید و تلاش جوانان دانشگاهی و متعهد ایران اسلامی این امر محقق گردیده است.

ضمن تشکر و قدردانی از تمامی اساتید و دانشجویان محترم مرکز تحقیقات سلامت در حوادث و بلایای دانشگاه علوم بهزیستی که نقش محوری در انجام این مهم را به عهده داشت و هم‌چنین همکاری مؤثر دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران که ذیل راهنمایی‌های علمی استاد ارجمند جناب آقای دکتر حمیدرضا خانکه، در راستای پرداختن به اولین اولویت سند سندای و افزایش میزان شناخت خطر حوادث و بلایا اقدام به تهیه مجموعه اصطلاح‌شناسی حوادث و بلایا نموده‌اند، مطالعه این کتاب و کاربرد همه جانبه این مجموعه قابل استناد را به کلیه دست‌اندرکاران، کارگروه‌های چهارده‌گانه و زیر مجموعه‌های ایشان توصیه می‌کنم. امید است در آینده نزدیک شاهد روند تکاملی این مجموعه ارزشمند باشیم.

اسماعیل نجار

معاون وزیر و رئیس سازمان مدیریت بحران

مقدمه رئیس مرکز مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی کشور

سیر تحول تاریخ زندگی بشر بر روی کره‌ی زمین و فراوانی حوادث و بلایا حاکی از آن است که افزایش میزان احتمال وقوع حوادث و بلایا کماکان اجتناب‌ناپذیر بوده و با ایجاد تغییرات، دست‌کاری‌های محیطی، جمعیتی، و تغییرات اقلیمی روبه‌افزایش، جوامع به صورت فزاینده‌ای در معرض خطر بلایا قرار دارند. در زمان وقوع مخاطرات، زیرساخت‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جوامع در معرض تهدید می‌باشند که لازم است بیشتر نهادها و سازمان‌های مسئول، همکار و پشتیبان با تمامی تجهیزات و امکانات موجود خود برای پاسخ به نیازهای بوجود آمده در جامعه بسیج شوند. برای حصول نتیجه مطلوب در مدیریت اثرات مخاطرات، وجود هماهنگی و همکاری در میان بخش‌های دولتی، خصوصی و تمامی سازمان‌ها (در سطوح محلی، استانی، ملی و حتی بین‌المللی) امری لازم و حیاتی است.

به منظور دستیابی به اهداف کاهش خطر بلایا که هدف مدنظر سازمان‌های بین‌المللی و مهم‌ترین رکن مدیریت خطر بلایا می‌باشد، حوزه جدیدی تحت عنوان مدیریت سلامت در حوادث و بلایا در جهان و کشور ما پدیدار گشته که به ارائه رویکردهای جدیدی جهت بهینه‌سازی مدیریت حوادث و بلایا می‌پردازد. با این حال، بسیاری از اطلاعات مورد نیاز برای ایجاد پایه و اساس این تخصص در حال رشد، بطور هدفمند و عینی توصیف نشده و یا در میان منابع مختلف پراکنده شده است. به نظر می‌رسد برای رسیدن به رویکردهای علمی و عملیاتی مناسب مدیریت سلامت در حوادث و بلایا نیازمند ایجاد فهم مشترک بین تمامی زیر مجموعه‌های حوزه سلامت، می‌باشیم. در این راستا اولین اقدام دستیابی به اشتراک نظر در تعاریف واژه‌ها می‌باشد. از تلاش‌های همه جانبه دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث و بلایا در توسعه مدیریت خطر سلامت و تدوین این مجموعه که به همت اساتید و دانشجویان گروه سلامت در حوادث و بلایای دانشگاه‌های علوم پزشکی با محوریت مرکز تحقیقات سلامت در حوادث و بلایای دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، اقدام به گردآوری مجموعه اصطلاح‌شناسی حوادث و بلایا نموده‌اند تشکر می‌نمایم. وجود این مجموعه جامع ضمن ایجاد ادبیات مشترک در کلیه متخصصین و مدیران این حوزه زمینه مناسب برای انجام مطالعات و تحقیقات مرتبط را بر اساس ادبیات واحد ایجاد می‌نماید. در انتها ضمن تقدیر از مولفین این مجموعه مطالعه و کاربرد تعاریف موجود در این مجموعه را به تمامی واحدهای علمی و عملیاتی دخیل در مدیریت سلامت در حوادث و بلایا، توصیه می‌نمایم.

دکتر پیر حسین کولیوند

رئیس مرکز مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی کشور

مقدمهٔ رییس دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث و بلایا

همزمان با توسعه و گسترش جوامع جهانی، ارتقای تکنولوژی، مداخلات بشری در محیط زیست، و تغییرات روزافزون اقلیمی، احتمال وقوع مخاطرات و خطرات آن‌ها نیز در حال افزایش می‌باشند. با توجه به تغییر رویکرد مدیریت بلایا به مدیریت خطر بلایا و رویکرد کاهش خطر بلایا، باید سیاست‌ها و شیوه‌های بکار رفته در این رویکرد بر پایه درک صحیح خطر بلایا در تمام ابعاد آن مانند؛ آسیب‌پذیری، ظرفیت، میزان مواجهه افراد و دارایی‌ها، ویژگی‌های مخاطره و محیط زیست انجام پذیرند. به منظور همگام شدن با رویکرد جامع کاهش خطر بلایا و اجرای شیوه‌هایی برای رسیدن به آن نیازمند به دانشی هستیم که توسط آن کاهش خطر بلایا را به چالش‌های سلامتی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، توسعه پایدار، مدیریت زیست محیطی، انطباق با تغییرات اقلیمی و یا کمک‌های بشر دوستانه مرتبط نماید. مفاهیم (و واژه‌هایی که این مفاهیم را توصیف می‌کنند) بخشی از چنین دانشی می‌باشند. اسناد بین‌المللی همانند سند سندای (۲۰۱۵) در راستای کاهش خطر بلایا برای رسیدن به چشم انداز؛ کاهش پایدار خطر بلایا و میزان آسیب به حیات، معیشت و سلامت انسان‌ها، دارایی‌های اقتصادی، ساختارهای فیزیکی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی در جوامع و کشورها، مهم‌ترین اولویت را شناخت خطر بلایا^۱ معرفی کرده و تأکید دارد که تمامی سازمان‌های درگیر در مدیریت خطر بلایا در تمامی سطوح (ملی، منطقه‌ای و محلی)، و تمامی آحاد مردم باید به شناخت و درک مشخصی از خطر بلایا برسند. به نظر می‌آید برای رسیدن به این مهم، اولین گام ایجاد ادبیات مشترک در زمینه مفاهیم و تعاریف تخصصی حوزه مدیریت خطر بلایا می‌باشد. به همین منظور کارگروه سلامت در حوادث و بلایا با محوریت مرکز تحقیقات سلامت در حوادث و بلایای دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی و همکاری اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی بنا بر سفارش سازمان مدیریت بحران کشور با استفاده از منابع علمی ملی و بین‌المللی، اقدام به گردآوری مجموعه؛ اصطلاح‌شناسی جامع در حوادث و بلایا نموده است. مجموعه حاضر مشتمل بر تعاریف ۲۶۸ واژه اساسی مدیریت خطر بلایا می‌باشد که طی فرآیند همفکری متخصصان این حوزه انتخاب و اولویت‌بندی شده است. امید است که این مجموعه با ایجاد ادبیات مشترک بین تمامی ذینفعان دخیل در مدیریت خطر بلایا ضمن افزایش شناخت و درک آحاد مردم و متخصصین از ابعاد و پیچیدگی‌های خطر بلایا منجر به ارتقای؛ هماهنگی، همکاری و انسجام بین سازمان‌های مختلف امدادی و مردم بشود.

دکتر حمید رضا خانکه

استاد و رییس مرکز تحقیقات سلامت در حوادث و بلایا

رییس دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث و بلایا

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۲۱	خطر قابل قبول.....	Acceptable risk
۲۱	سازحه، تصادف.....	Accident
۲۱	اعتقاد به حکمت خدا در رابطه با وقوع حوادث و بلایا.....	Act of God
۲۲	برنامه عملیاتی.....	Action plan
۲۲	دفاع فعال.....	Active defense
۲۲	سازگاری.....	Adaptation
۲۲	اقدامات پیشرفته حمایت کننده حیات.....	Advanced life support (ALS)
۲۳	تخلیه اضطراری از طریق امداد هوایی.....	Aeromedical evacuation
۲۳	گزارش اقدامات انجام شده.....	After-action report
۲۳	بازنگری اقدامات انجام شده.....	After-action review
۲۳	تجمعی - تراکمی.....	Aggregate
۲۳	دیدبانی تجمعی.....	Aggregate surveillance
۲۴	آمبولانس هوایی.....	Air ambulance
۲۴	انتقال پزشکی هوایی.....	Air medical transport
۲۴	تیم جستجو و نجات هوایی.....	Air search and rescue team
۲۴	هشدار.....	Alarm
۲۴	سامانه آگاه سازی (هشداردهی).....	Alerting system
۲۵	رویکرد تمامی مخاطرات.....	All-hazards approach

۲۵.....	فرماندهی واحد منطقه.....	Area command (unified area command)
۲۵.....	ارزیابی / برآورد.....	Assessment
۲۵.....	بیمارستان همکار.....	Associate hospital
۲۶.....	بهترین اقدام.....	Best practice
۲۶.....	عوامل بیولوژیکی.....	Biological agent
۲۶.....	حملات بیولوژیکی.....	Biological attack
۲۶.....	آلودگی زدایی بیولوژیکی.....	Biological decontamination
۲۶.....	بیوتروریسم.....	Bioterrorism
۲۶.....	جلسه پرسش و پاسخ.....	Briefing
۲۷.....	ظرفیت.....	Capacity
۲۷.....	میزان کشندگی.....	Case fatality rate
۲۷.....	مصدوم.....	Casualty
۲۷.....	فاجعه.....	Catastrophe
۲۷.....	منطقه تحت پوشش.....	Catchment area
۲۷.....	زنجیره فرماندهی.....	Chain of command
۲۸.....	عوامل شیمیایی.....	Chemical agent
۲۸.....	پوشش محافظ در برابر مواد شیمیایی.....	Chemical protective clothing
۲۸.....	دفاع مدن.....	Civil defense
۲۸.....	اطلاعات طبقه بندی شده.....	Classified information
۲۸.....	عملیات پاکسازی.....	Clean-up operation
۲۸.....	فرمان.....	Command
۲۹.....	فرماندهی و کنترل.....	Command & control
۲۹.....	مدل فرماندهی و کنترل.....	Command & control model

۲۹	مقر فرماندهی	Command post
۲۹	کارکنان حوزه فرماندهی	Command staff
۲۹	فرمانده	Commander
۳۰	امنیت ارتباطات	Communication security
۳۰	جامعه	Community
۳۰	تیم‌های واکنش اضطراری جامعه	Community Emergency Response Team (CERT)
۳۰	فرا ظرفیت جامعه محور	Community-based surge capacity
۳۱	بلایای پیچیده	Complex disaster
۳۱	مفهوم	Concept
۳۱	طغیان تأیید شده بیماری	Confirmed disease outbreak
۳۱	اقتضایی	Contingency
۳۱	برنامه اقتضایی	Contingency plan
۳۱	تداوم فرماندهی	Continuity of command
۳۲	تداوم حاکمیت	Continuity of government
۳۲	تداوم عملیات	Continuity of operation
۳۲	هماهنگ کردن	Coordinate
۳۲	هماهنگی	Coordination
۳۲	هماهنگ کننده	Coordinator
۳۳	بحران	Crisis
۳۳	مدیریت بحران	Crisis management
۳۳	سایبر	Cyber
۳۳	تروریسم سایبری	Cyber terrorism
۳۳	ارزیابی خسارت	Damage assessment

۳۴	.....	قابلیت اعتماد داده‌ها	.....	Data reliability
۳۴	.....	اعتبار داده‌ها	.....	Data validity
۳۴	.....	کسب اطلاعات	.....	Debriefing
۳۴	.....	آلودگی زدایی	.....	Decontamination
۳۴	.....	دفاع	.....	Defense
۳۵	.....	رفع بسیج عمومی	.....	Demobilization
۳۵	.....	گسیل کردن نیرو	.....	Deployment
۳۵	.....	بلا	.....	Disaster
۳۵	.....	مرکز تسهیلات کاربردی بلایا	.....	Disaster application center
۳۶	.....	تیم امداد پاسخ بلایا	.....	Disaster assistance response team
۳۶	.....	زنجیره (تسلسل) بلایا	.....	Disaster continuum
۳۶	.....	چرخه بلایا	.....	Disaster cycle
۳۶	.....	تمرین بلایا	.....	Disaster drill
۳۶	.....	اپیدمیولوژی بلایا	.....	Disaster epidemiology
۳۶	.....	دفتر بلایای محل حادثه	.....	Disaster field office
۳۷	.....	اطلاع‌رسانی در بلایا	.....	Disaster informatics
۳۷	.....	مدیریت بلایا	.....	Disaster management
۳۷	.....	تیم امداد پزشکی در بلایا	.....	Disaster medical assistance team (DMAT)
۳۷	.....	برنامه بلایا	.....	Disaster plan
۳۷	.....	آمادگی در بلایا	.....	Disaster preparedness
۳۷	.....	پیشگیری از بلایا	.....	Disaster prevention
۳۸	.....	کاهش اثرات بلایا	.....	Disaster reduction
۳۸	.....	امداد در بلایا	.....	Disaster relief

۳۸	..... پژوهش در بلایا	..... Disaster research
۳۸	..... مقیاس شدت بلایا	..... Disaster severity scale
۳۸	..... آسیب‌پذیری در بلایا	..... Disaster vulnerability
۳۸	..... اعزام	..... Dispatch
۳۹	..... اعزام‌گر	..... Dispatcher
۳۹	..... فرد آواره	..... Person Displaced
۳۹	..... تیم پیشرفته کمک‌رسانی در وضعیت اضطراری	..... EMAC advance Team
۳۹	..... فوریت	..... Emergency
۳۹	..... سامانه هشدار اضطراری	..... Emergency Alert System
۴۰	..... سامانه سخن‌پراکنی وضعیت اضطراری	..... Emergency Broadcast System
۴۰	..... ارتباطات اضطراری	..... Emergency communications
۴۰	..... بخش اورژانس	..... Emergency Department
۴۰	..... مدیریت فوریت	..... Emergency Management
۴۰	..... آژانس مدیریت وضعیت اضطراری	..... Agency Emergency management
۴۱	..... اعزام فوریت پزشکی	..... Emergency medical dispatch
۴۱	..... اعزام‌کننده فوریت پزشکی	..... Emergency medical Dispatcher
۴۱	..... خدمات فوریت پزشکی	..... Emergency medical services (EMS)
۴۱	..... مرکز هدایت عملیات فوریتی	..... Emergency operations center (EOC)
۴۱	..... تمرین	..... Exercise
۴۲	..... برنامه عملیات فوریتی	..... Emergency operations plan (EOP)
۴۲	..... اطلاعات عمومی فوریتی	..... Emergency public information
۴۲	..... فرا ظرفیت با محوریت تسهیلات	..... Facility-based surge capacity
۴۳	..... تحلیل به روش درخت خطا	..... Fault tree analysis

۴۳	.....	ترياز در صحنه	.....	Field triage
۴۳	.....	منطقه مدیریت آتش	.....	Fire management zone
۴۳	.....	بیمارستان سیار در صحنه حادثه	.....	Field hospital
۴۳	.....	اولین پاسخگو	.....	First responder
۴۴	.....	تمرین عملکردی	.....	Functional exercise
۴۴	.....	سامانه اطلاعات جغرافیایی	.....	Geographic information system
۴۴	.....	مخاطره	.....	Hazard
۴۴	.....	تحلیل مخاطره	.....	Hazard Analysis
۴۴	.....	منطقه مخاطره	.....	Hazard area
۴۴	.....	اطلاع‌رسانی مخاطره	.....	Hazard communication (HAZCOM)
۴۵	.....	دوره اثر مخاطره	.....	Hazard duration of impact
۴۵	.....	شناسایی مخاطره	.....	Hazard identification
۴۵	.....	کاهش اثرات مخاطره	.....	Hazard mitigation
۴۵	.....	پیش‌بینی پذیری مخاطره	.....	Hazard predictability
۴۵	.....	خطر مخاطره	.....	risk Hazard
۴۵	.....	مراقبت و پایش مخاطره	.....	Hazard surveillance
۴۶	.....	تحلیل آسیب‌پذیری نسبت به مخاطره	.....	Hazard vulnerability analysis
۴۶	.....	سامانه ارائه خدمات سلامت	.....	Health care delivery system
۴۶	.....	تسهیلات خدمات سلامت	.....	Health care facility
۴۶	.....	مکان استقرار بالگرد	.....	Helispot
۴۶	.....	کارکنان مهم و کلیدی	.....	High-risk personnel
۴۷	.....	مواد خطرناک	.....	Hazardous materials
۴۷	.....	تیم تخصصی مواد خطرناک	.....	Hazmat team

۴۷	..... پاسخ فوری	..... Immediate response
۴۷	..... مهاجرت	..... Immigration
۴۸	..... حادثه	..... Incident
۴۸	..... برنامه عملیات حادثه	..... Incident action plan
۴۸	..... فرماندهی حادثه	..... Incident command
۴۸	..... پست فرماندهی حادثه	..... Incident command post
۴۹	..... سامانه فرماندهی حادثه	..... Incident command system (ICS)
۴۹	..... فرمانده حادثه	..... Incident commander
۴۹	..... مدیریت حادثه	..... Incident management
۴۹	..... تخفیف حادثه	..... Incident mitigation
۵۰	..... سامانه فراگیر مراقبت تروما	..... Inclusive trauma care system
۵۰	..... تسهیلات صنعتی	..... Industrial facilities
۵۰	..... آمادگی صنعتی	..... Industrial preparedness
۵۰	..... برنامه ریزی آمادگی صنعتی	..... Industrial preparedness planning
۵۰	..... برنامه آمادگی صنعتی	..... Industrial Preparedness Program
۵۰	..... علم اطلاعات	..... Information science
۵۱	..... امنیت اطلاعات	..... Information security
۵۱	..... به اشتراک گذاری اطلاعات	..... Information sharing
۵۱	..... فناوری اطلاعات	..... Information technology (IT)
۵۲	..... زیر ساخت	..... Infrastructure
۵۲	..... کنترل صدمه	..... Injury control
۵۲	..... سامانه اطلاعاتی هوشمند	..... Intelligent information systems (ITS)
۵۳	..... جداسازی	..... Isolation

۵۳	.....حوزه استحقاقی (قضایی)	.....Jurisdiction
۵۳	.....شبکه پاسخ آزمایشگاهی	.....Laboratory Response Network (LRN)
۵۴	.....سازمان پاسخگو	.....Lead agency
۵۴	.....رهبری	.....Leadership
۵۴	.....قانون گذار	.....Legislator
۵۴	.....شریان های حیاتی	.....Lifelines
۵۴	.....سازمان اورژانس محلی	.....Local EMS agency
۵۴	.....دولت محلی	.....Local government
۵۴	.....پشتیبانی	.....Logistics
۵۵	.....بلایای بزرگ	.....Major disaster
۵۵	.....بلایای انسان ساخت	.....Man-made disaster
۵۵	.....مدیریت	.....Management
۵۵	.....تخلیه اجباری	.....Mandatory evacuation
۵۵	.....مصدومان انبوه	.....Mass casualty
۵۶	.....حادثه با مصدومان انبوه	.....Mass casualty incident (MCI)
۵۶	.....حادثه با تلفات انبوه	.....Mass fatality incident
۵۶	.....مدیریت تلفات انبوه	.....Mass fatality management
۵۶	.....مراقبت پزشکی در تجمع انبوه	.....Mass-gathering medical care
۵۶	.....هدایت پزشکی (آفلاین)	.....Medical direction (offline)
۵۷	.....هدایت پزشکی (آنلاین)	.....Medical direction (online)
۵۷	.....توانایی های نظامی	.....Military capability
۵۷	.....کاهش آثار نامطلوب حوادث و بلایا	.....Mitigation
۵۸	.....ارزیابی کاهش آثار بلایا	.....Mitigation evaluation

۵۸	..... مرکز ارتباطات سیار	..... Mobile communications center
۵۸	..... میزان مرگ و میر	..... Mortality rat
۵۸	..... مرکز فرماندهی چند سازمانی	..... Multi-agency command center
۵۹	..... نهاد هماهنگی چند سازمانی	..... Multi-agency coordination entity
۵۹	..... مرکز فرماندهی چند سازمانی	..... Multi-agency coordination system
۵۹	..... دفاع ملی	..... National defense
۵۹	..... سامانه ملی مدیریت حوادث	..... National Incident Management System (NIMS)
۶۰	..... سناریوهای برنامه‌ریزی ملی	..... National planning scenarios
۶۰	..... آمادگی ملی	..... National preparedness
۶۰	..... برنامه پاسخ ملی	..... National Response Plan
۶۱	..... راهبرد ملی	..... National strategy
۶۱	..... سامانه هشدار ملی	..... National Warning System
۶۱	..... بلای طبیعی	..... Natural disaster
۶۱	..... مخاطره طبیعی	..... Natural hazard
۶۲	..... نیازسنجی	..... Needs assessment
۶۲	..... طغیان	..... Outbreak
۶۲	..... تریاژ بیش از حد	..... Over triage
۶۲	..... تجهیزات حفاظت شخصی	..... Personal protective equipment
۶۳	..... برنامه	..... Plan
۶۳	..... برنامه‌ریزی	..... Planning
۶۳	..... مرکز قابل حمل مراقبت از بیماران نیازمند جداسازی	..... Portable emergency isolation treatment center
۶۳	..... اختلال استرس پس از حادثه	..... Post-traumatic stress disorder(PTSD)
۶۴	..... برنامه‌ریزی مکانی قبل از حادثه	..... Pre-incident site planning

۶۴.....	ارزیابی مقدماتی خسارت.....	Preliminary damage assessment
۶۴.....	آمادگی.....	Preparedness
۶۵.....	پیشگیری.....	Prevention
۶۵.....	فرا ظرفیت حوزه سلامت عمومی.....	Public health surge capacity
۶۵.....	ارشد روابط عمومی.....	Public information officer (PIO)
۶۵.....	مکان پاسخ ایمنی عمومی.....	Public safety answering point (PSAP)
۶۶.....	ارشد ایمنی عمومی.....	Public safety officer
۶۶.....	رابط ایمنی عمومی از راه دور.....	Public safety telecommunicator
۶۶.....	قرنطینه.....	Quarantine
۶۶.....	حمل و نقل ریلی.....	Rail transport
۶۶.....	ارزیابی سریع نیازها.....	Rapid needs assessment
۶۷.....	تیم ارزیابی سریع نیازها.....	Rapid needs assessment team
۶۷.....	بازیابی.....	Recovery
۶۷.....	زمان بازیابی.....	Recovery time
۶۷.....	سامانه فوریت پزشکی منطقه‌ای.....	Regional EMS system
۶۷.....	مرکز هماهنگی بیمارستانی منطقه‌ای.....	Regional hospital coordination center
۶۸.....	برنامه‌ریزی فوریت بیمارستانی منطقه‌ای.....	Regional hospital emergency planning
۶۸.....	بازتوانی.....	Rehabilitation
۶۸.....	پایایی.....	Reliability
۶۸.....	سنجش از راه دور.....	Remote sensing
۶۸.....	قابلیت‌های فضایی سنجش از راه دور.....	Remote sensing space capabilities
۶۹.....	تاب‌آوری.....	Resilience
۶۹.....	پاسخ.....	Response

۷۰	خطر	Risk
۷۰	تحلیل خطر	Risk analysis
۷۱	ارزیابی خطر	Risk assessment
۷۱	اطلاع‌رسانی خطر	Risk communication
۷۱	ارزشیابی خطر	Risk evaluation
۷۱	مدیریت خطر	Risk management
۷۲	تخفیف خطر	Risk Mitigation
۷۲	درک خطر	Risk perception
۷۲	کاهش خطر	Risk reduction
۷۳	جستجو و نجات	Search and rescue
۷۳	ارزیابی وضعیت	Situation assessment
۷۳	ارزیابی صحنه	Size-up
۷۳	سرپناه افرادی با نیازهای ویژه	Special needs shelter
۷۴	تخلیه خود به‌خودی	Spontaneous evacuation
۷۴	آمادگاه	Staging area
۷۴	شیوه عملیاتی استاندارد	Standard operating procedure
۷۴	برنامه راهبردی	Strategic plan
۷۴	بررسی دقیق / ممیزی	Survey
۷۵	فرا ظرفیت	Surge capacity
۷۵	استانداردهای فرا ظرفیت بیمارستانی	Surge capacity hospital performance standards
۷۵	بررسی دقیق / ممیزی	Survey
۷۶	پایش / مراقبت	Surveillance
۷۶	ارزیابی تهدیدات	Threat assessment

۷۶.....	حوادث مربوط به سامانه حمل و نقل.....	Transportation incident
۷۶.....	مدیریت سامانه حمل و نقل.....	Transportation management
۷۶.....	صدمه - آسیب.....	Trauma
۷۷.....	تمرین دورمیزی.....	Tabletop exercise
۷۷.....	بلایای مربوط به تکنولوژی / فناوری.....	Technological disaster
۷۷.....	ارتباط از راه دور.....	Telecommunication
۷۷.....	سامانه مراقبت تروما.....	Trauma care System
۷۷.....	مرکز تروما.....	Trauma center
۷۸.....	ثبت اطلاعات تروما.....	Trauma registry
۷۸.....	منطقه تحت پوشش خدمات تروما.....	Trauma service area
۷۸.....	تیم تروما.....	Trauma team
۷۸.....	استرس آسیب‌زا.....	Traumatic stress
۷۸.....	الگوریتم تریاژ.....	Triage algorithm
۷۸.....	معیار تریاژ.....	Triage criteria
۷۹.....	فرماندهی واحد.....	Unified command
۷۹.....	برنامه فرماندهی واحد.....	Unified Command Plan
۷۹.....	وحدت فرماندهی.....	Unity of command
۷۹.....	آسیب‌پذیری.....	Vulnerability
۷۹.....	تحلیل آسیب‌پذیری.....	Vulnerability analysis
۷۹.....	ارزیابی آسیب‌پذیری.....	Vulnerability assessment
۸۰.....	.....	References

Acceptable risk
خطر قابل قبول

از این واژه در ارزیابی خطر استفاده می‌شود و عبارت است از اینکه یک فرد، خانواده، گروه، سازمان، جامعه، منطقه، استان یا کشور در قبال اقدامات کاهش خطر بلایا تا چه میزان می‌تواند عواقب جانی، مالی و اقتصادی ناشی از رخداد یک مخاطره را تحمل نماید. به عنوان مثال:
خطر ناشی از وقوع سیل هر ۱۰۰ سال یک بار ممکن است قابل قبول باشد، اما وقوع سیل هر ۱۰ سال یک بار قابل قبول نیست.

Accident
سانحه، تصادف

مجموعه‌ای از وقایع که موجب آسیب به یک سامانه مشخص شده و کارکرد فعلی یا آتی سامانه در اثر خسارات وارده مختل می‌گردد. تصادف یک واقعه غیرقابل پیش‌بینی، ناخواسته و معمولاً ناخوشایند است، به ویژه حوادثی که منجر به آسیب یا جراحت می‌گردند، نظیر حوادثی مانند:
• انفجار در شازند اراک
• تصادف اتوبوس‌های مسافربری در اتوبان قم سال ۱۳۹۲

Act of God
اعتقاد به حکمت خدا در رابطه با وقوع
حوادث و بلایا

زمانی که جامعه یا سازمان به این اجماع برسند که رخداد هر مخاطره طبیعی یا حوادث غیرمعمول، خواست و حکمت خداست، در این هنگام توجهات به سمت رویکرد پاسخ محور می‌رود (شروع اقدامات مدیریتی بعد از رخداد مخاطره صورت می‌گیرد).
• اما زمانی که جامعه یا سازمان به این نتیجه برسند که حوادث و بلایا در نتیجه اقدامات غلط بشر، طراحی ضعیف، خطای اپراتور، خواسته‌های بی حد و اندازه سازمانی یا اهمال کاری دولت رخ می‌دهند، همه توجهات به سمت پذیرش اختیاری مسئولیت یک واقعه و یافتن فرد یا افراد مقصر معطوف می‌گردد. دادگاه‌ها و محاکم قضایی شکل می‌گیرند و گزارش حوادث منتشر می‌گردد، همه این موارد به امید «فرا گرفتن درسی از این حادثه» صورت می‌گیرد تا اطمینان حاصل شود که اتفاقی مشابه رخ ندهد، یا در مورد «مخاطرات غیر قابل اجتناب» امید داشته باشیم که سطح آمادگی برای پاسخگویی به آن‌ها ارتقا یابد.

<p>Action plan برنامه عملیاتی</p>	<p>برنامه عملیاتی حادثه، فرآیند برنامه‌ها و رویه‌های آگاهانه و سازگاری سریع در طی وقوع حادثه، با توجه به شرایط واقعی حادثه است. این برنامه‌ریزی باید ابزارهای مناسبی را برای تصمیم‌گیری مدیران ارشد فراهم نماید.</p> <ul style="list-style-type: none"> • برنامه عملیاتی به منظور اجرای اهداف عینی نوشته شده و مشخص کننده راهبردهایی است که سازمان با توجه به آن‌ها می‌خواهد خطر بروز حوادث تکراری و ناخوشایند را در زمان آینده کاهش دهد. • برنامه‌ریزی عملیاتی حادثه این اطمینان را بوجود می‌آورد که: الف) رویکردی منطقی نسبت به حادثه وجود دارد؛ ب) تبادل سریع و مؤثر اطلاعات حاصل می‌گردد؛ ج) آمادگی به موقع دوره‌های عملیاتی وجود دارد؛ د) تصمیم‌گیری‌ها به موقع صورت گیرد.
<p>Active defense دفاع فعال</p>	<p>دفاع فعال در مباحث نظامی به کار می‌رود و در عملیات‌های تهاجمی محدود و ضدحمله به منظور سرکوب یک جمعیت معترض و یا موضع‌گیری در برابر دشمن کاربرد دارد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • دفاع فعال در سه سطح؛ راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی قابل گسترش است.
<p>Adaptation سازگاری</p>	<p>تغییر در رفتارها یا ساختارهای یک موجود زنده یا یک نظام اجتماعی که تطابق با تغییرات در محیط را تسهیل می‌کند. به‌عنوان مثال؛ سازگاری یک جامعه نسبت به مخاطرات آب و هوایی</p>
<p>Advanced life support (ALS) اقدامات پیشرفته حمایت کننده حیات</p>	<p>آن دسته از اقدامات پزشکی که به منظور حفظ حیات انجام می‌شوند. این اقدامات توسط تکنسین‌های رده پارامدیک فوریت‌های پزشکی و سایر متخصصین سلامت واجد شرایط انجام می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • اقدامات پیشرفته حفظ حیات شامل؛ تشخیص و درمان مبتنی بر پروتکل یک بیمار در صحنه حادثه می‌باشد، مانند؛ فشردن قفسه سینه، دفیبریلاسیون، مدیریت پیشرفته راه هوایی، مایع درمانی و دارو درمانی در احیای قلبی - ریوی.

<p>انتقال بیماران با استفاده از هواپیما یا بالگردهای امداد پزشکی که با نظارت گروه پزشکی به منظور تخلیه بیماران از منطقه حادثه به مراکز درمانی و یا بین دو مرکز درمانی انجام می‌شود.</p>	<p>Aeromedical evacuation تخلیه اضطراری از طریق امداد هوایی</p>
<p>مستندات تخصصی که با مشارکت کلیه اعضای فعال در فرآیند مدیریت یک حادثه یا تمرین تدوین می‌شوند. این مستندات باید با مشارکت کلیه افراد شامل؛ تیم ارزیاب، سازمان‌های حمایت کننده مالی، اعضای کلیدی و مهم در قالب سازمان‌های محلی، استانی و یا مرکزی تدوین گردد. این گزارش‌ها سابقه یافته‌ها را مستند می‌کنند و در واقع اساس و پایه ای را برای اصلاح برنامه‌ها، سیاست‌ها، رویه‌ها، آموزش، تجهیزات و آمادگی کامل یک سازمان شکل می‌دهد، همچنین توضیحاتی پیرامون فرآیند، مشاهدات اولیه، موضوعات کلان و پیشنهادهایی برای بهبود ارائه می‌دهند.</p>	<p>After-action report گزارش اقدامات انجام شده</p>
<p>بحث و گفتگوی تخصصی در رابطه با فرآیندهایی نظیر اجرای تمرین حوادث و بلایا می‌باشد که بر روی استانداردهای عملکردی تمرکز دارد و قادر است که مشارکت کنندگان را در مورد شناخت آنچه که اتفاق افتاده، چرایی وقوع اتفاق، چگونگی تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف یاری نماید و در واقع ابزاری است که به کمک آن مدیران، آموزش دهندگان و واحدها می‌توانند بهترین نتیجه را از انجام رسالت یا وظیفه خود کسب کنند.</p>	<p>After-action review بازنگری اقدامات انجام شده</p>
<p>کمیت و یا حجم زیادی از نتایج حاصله از تجمیع مقادیر مختلف است که به صورت داده تراکمی به دست می‌آید.</p> <ul style="list-style-type: none"> • اقدامات و یا فرآیندهایی که باهم منتج به افزایش کمیت می‌شوند، مانند آنچه که در دیدبانی تجمعی طغیان یک بیماری مشاهده می‌کنیم. 	<p>Aggregate تجمعی - تراکمی</p>
<p>پایش یک بیماری یا واقعه مربوط به سلامت به کمک جمع‌آوری داده‌های خلاصه شده در مورد گروه‌هایی از افراد بیمار.</p> <ul style="list-style-type: none"> • به طور مثال؛ از پزشکانی که در طرح‌های نظارتی مشارکت دارند درخواست می‌شود تعداد موارد یک بیماری خاص را که طی دوره زمانی مشخص دیده شده است گزارش نمایند. 	<p>Aggregate surveillance دیدبانی تجمعی</p>

<p>هوایما و یا بالگردهای پزشکی که مجهز به کارکنان متخصص و تجهیزات لازم برای انتقال بیماران و مجروحین می باشند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این تسهیلات دارای مجوزهای لازم بوده و ارزشیابی و اعتباربخشی نیز می شوند. 	<p>Air ambulance آمبولانس هوایی</p>
<p>انتقال اضطراری مصدومین و بیماران اورژانسی به وسیله هوایما یا بالگرد که به دو روش انجام می گیرد؛</p> <p><u>الف:</u> انتقال مجروحین یا بیماران از صحنه حادثه به مراکز درمانی</p> <p><u>ب:</u> انتقال بیماران بین مراکز درمانی</p>	<p>Air medical transport انتقال پزشکی هوایی</p>
<p>تیمی متشکل از متخصصین ایمنی و داوطلبانی که خدمات ویژه‌ای را از طریق امداد هوایی برای انتقال و اسکان افرادی که در معرض خطر مرگ قرار دارند، ارائه می دهند.</p>	<p>Air search and rescue team تیم جستجو و نجات هوایی</p>
<p>وسیله هشدار دهنده‌ای که وقوع مخاطره یا احتمال رخداد آن را هشدار می دهد. نظیر هشدارهایی که توسط سازمان هواشناسی در رابطه با احتمال وقوع طوفان یا بارش‌های سیل آسا صادر می شوند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • گاهی نیز هشدار به منظور آگاه نمودن مردم جامعه صورت می گیرد، مانند خبر وقوع آتش سوزی 	<p>Alarm هشدار</p>
<p>سامانه‌ای است برای افزایش توجه به خطر، مانند سامانه هشدار وضعیت‌های اضطراری</p> <ul style="list-style-type: none"> • برنامه آزمایشی "سامانه هشدار گروه‌های هدف در یک منطقه جغرافیایی" <p>یک پروژه مشترک آگاه‌سازی (هشداردهی) مردم توسط اداره ملی هواشناسی و اقیانوسی (NOAA) می باشد. این برنامه فناوری‌های جدید را آزمایش نموده تا به مدیران حوادث و بلایا توانایی پیش‌بینی مناطق پرمخاطره را در بازه زمانی نزدیک به واقعیت ارائه دهد. با توجه به نوع خطر، مناطق جغرافیایی که به آن‌ها هشدار داده می شود و پیام‌های ارسالی، این پیام‌ها و هشدارها به ساکنان مناطق جغرافیایی در معرض مخاطره ارسال می گردد.</p>	<p>Alerting system سامانه آگاه‌سازی (هشداردهی)</p>

<p>رویکردی مفهومی و مدیریتی است که از عناصر مدیریتی مشابهی در برابر تمامی انواع مخاطرات (طبیعی، انسان ساخت و ترکیبی) استفاده می‌کند. در پاسخ به تمام حوادث و فوریت‌های پزشکی، تشابه‌های بسیاری وجود دارد که این امکان را فراهم می‌کند تا برنامه‌ی جامعی برای تمام مخاطرات محتمل تدوین شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این رویکرد از چهار قسمت اصلی؛ "تمام مخاطرات، تمام مراحل، تمام اثرها و تمام صاحبان فرآیند" تشکیل شده است. 	<p>All-hazards approach رویکرد تمامی مخاطرات</p>
<p>در حوادث بزرگ یا چندگانه‌ای که چندین تیم مدیریت حادثه سازماندهی شده در منطقه حضور دارند، فرماندهی واحد منطقه مسؤلیت تعیین راهبرد و اولویت‌ها، اختصاص منابع کلیدی بر اساس اولویت‌ها، حصول اطمینان از مدیریت مطلوب حادثه، و حصول اطمینان از رسیدن به اهداف و اجرای راهبردها را برعهده دارد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • هنگامی که چندین حوزه یا بخش درگیر حادثه هستند، پست‌های فرماندهی حاضر در منطقه تبدیل به فرماندهی واحد منطقه می‌شوند. فرماندهی واحد منطقه می‌تواند در مرکز هدایت عملیات فوریت (EOC) و یا اماکنی به غیر از پست فرماندهی حادثه تشکیل شود. 	<p>Area command (unified area command) فرماندهی واحد منطقه</p>
<p>فرآیندی است که طی آن سنجه‌ها و معیارها، اندازه‌گیری و ارزشیابی شده و براساس اهمیت و ارزش آن‌ها، تصمیم‌گیری می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • مانند: ارزیابی خطر، تخمین خسارت و یا ارزیابی آسیب‌پذیری 	<p>Assessment ارزیابی / برآورد</p>
<p>بیمارستانی است که در نظام ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی و مطابق با برنامه‌های آن مشارکت دارد و به عنوان یک بیمارستان مجهز الزامات ارتباطات بالینی را اجرا می‌کند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیمارستان‌های همکار در اجرای برنامه‌های آموزشی و عملیات اجرایی خدمات فوریت‌های پزشکی مسؤلیت مستقیم ندارد. 	<p>Associate hospital بیمارستان همکار</p>

<p>تکنیک‌ها، رویه‌های عملیاتی، ایده‌های خوب، یا بهترین راه حل های اعتبار سنجی شده که بر اساس تجارب واقعی در اجرا، آموزش‌های نظری و عملی استوار است.</p> <p>• بهترین تجارب بطور مداوم تکامل پیدا می کنند که منجر به تدوین استانداردهای عملی جدید می گردد.</p>	<p>Best practice بهترین اقدام</p>
<p>میکروارگانسیم‌ها (باکتری‌ها، ویروس‌ها، قارچ‌ها، ریکتزیاها و یا تک یاخته‌ها) یا مواد عفونی هستند که از آن‌ها به عنوان سلاح‌های میکروبی برای ایجاد بیماری، آسیب و یا کشتن انسان‌ها، حیوانات و یا گیاهان استفاده می شود.</p>	<p>Biological agent عوامل بیولوژیکی</p>
<p>انتشار عمدی میکروارگانسیم‌ها، عوامل بیماریزا یا سایر مواد بیولوژیکی در میان انسان‌ها و محیط زیست به منظور بروز و شیوع بیماری، کشتار، ایجاد وحشت و اضطراب، اختلالات اجتماعی و صدمات اقتصادی می باشد.</p>	<p>Biological attack حملات بیولوژیکی</p>
<p>فرآیندی ایمن جهت پاک‌سازی افراد، اشیاء، و یا یک منطقه با به‌کارگیری روش‌هایی همچون جذب، تخریب، خنثی‌سازی، بی‌ضرر‌سازی، یا پاک کردن مواد شیمیایی، عوامل بیولوژیکی و مواد رادیواکتیو که منجر به کاهش عوامل آلودگی و میکروارگانسیم‌ها تا سطح قابل قبولی می شود.</p>	<p>Biological decontamination آلودگی‌زدایی بیولوژیکی</p>
<p>حمله بیوتروریستی به معنی انتشار غیرقانونی و عمدی عوامل بیولوژیک یا سموم آن‌ها برای بیمار کردن انسان‌ها، حیوانات و گیاهان به منظور ایجاد رعب و وحشت یا تحت فشار قرار دادن دولت و یا مردم غیر نظامی برای رسیدن به اهداف سیاسی و اجتماعی می باشد.</p> <p>• عوامل بیولوژیکی عمدتاً در طبیعت وجود دارند، اما ممکن است آن‌ها را به منظور افزایش قدرت بیماری‌زایی، افزایش مقاومت دارویی و یا افزایش قدرت تکثیر و انتشار دستخوش تغییراتی بکنند.</p>	<p>Bioterrorism بیوتروریسم</p>
<p>فرآیند ارائه اطلاعات و دستورالعمل‌های خاص قبل از شروع هر برنامه مانند؛ اطلاع‌رسانی رسانه‌ای</p>	<p>Briefing جلسه پرسش و پاسخ</p>

<p>ترکیبی از تمامی نقاط قوت و منابع در دسترس جامعه، اجتماع یا سازمان است که می‌تواند منجر به تداوم فعالیت‌های سازمانی شده و سطح خطر و یا تأثیرات بلایا را کاهش دهد.</p>	<p>Capacity ظرفیت</p>
<p>عبارت است از؛ نسبت مرگ افراد جامعه به دلیل یک بیماری یا شرایط خاص در طول دوره زمان بیماری یا یک محدوده زمانی خاص</p>	<p>Case fatality rate میزان کشندگی</p>
<p>به فرد قربانی یک موقعیت فوریتی می‌گویند که در اثر وقوع حوادث و بلایا دچار آسیب و جراحت‌های جسمی شده باشد.</p>	<p>Casualty مصدوم</p>
<p>وقوع مخاطره‌ای با وسعت بسیار زیاد در یک جامعه که موجب بروز آسیب و زیان‌های فراوان به افراد، دارایی‌ها و محیط زیست شده و برای انطباق با آن و پاسخ به اثرات رخداد این مخاطره، منابع و مهارت‌های فوق‌العاده‌ای لازم است که برآورده نمودن آن از توان جامعه متأثر فراتر بوده و جوامع دیگر برای پاسخ به نتایج حاصله بسیج می‌شوند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • در این حالت معمولاً حوزه‌های بین‌المللی نیز وارد عمل می‌شوند. 	<p>Catastrophe فاجعه</p>
<p>مناطقی که در اطراف یک سازمان (مدرسه یا بیمارستان) وجود داشته و منطقه تحت پوشش برای ارائه خدمت محسوب می‌گردند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این مناطق بر اساس معیارهای خاص و استاندارد تعیین می‌شوند. 	<p>Catchment area منطقه تحت پوشش</p>
<p>به مجموعه‌ای از دستورات، کنترل‌ها، امور اجرایی و یا سمت‌های مدیریتی در سلسله مراتب قدرت و اختیار سازمانی اطلاق می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • زنجیره فرماندهی مسیر اختیارات و صدور دستورات در سامانه فرماندهی حادثه را مشخص می‌نماید. 	<p>Chain of command زنجیره فرماندهی</p>

<p>مواد شیمیایی که به منظور کشتن، ناتوان کردن یا وارد نمودن آسیب‌های جدی به افراد در عملیات‌های نظامی یا تروریستی به کار برده می‌شوند.</p>	<p>Chemical agent عوامل شیمیایی</p>
<p>لوازمی مانند لباس، کلاه، ماسک، چکمه و دستکش که کل سطح بدن را پوشانده، در برابر مواد شیمیایی غیر قابل نفوذ بوده و افراد را در برابر خطرات ناشی از تغییرات شدید محیطی، جنگ‌ها و شرایط کاری خطرناک محافظت می‌کند.</p>	<p>Chemical protective clothing پوشش محافظ در برابر مواد شیمیایی</p>
<p>در واقع به دفاع غیر نظامی جهت حفاظت از شهروندان، زیر ساخت‌ها و تداوم پایداری اجتماعی اطلاق می‌شود که به‌منظور ارتقای سطح پاسخ شهری در برابر حوادث و تهدیدات انسان ساخت عمدی و تهدیدات غیر متعارف نظیر جنگ می‌باشد. هدف دفاع مدنی آن است که در صورت حملات دشمن، اثر منفی و مخرب ناشی از آن بر بافت شهری به حداقل رسیده و اقدامات مرتبط با مراحل پاسخ و بازیابی در کوتاه‌ترین زمان ممکن انجام شود.</p>	<p>Civil defense دفاع مدنی</p>
<p>طبقه‌بندی اطلاعات با توجه به سطح تأثیرگذاری افشای اطلاعات بر امنیت ملی در ۳ طبقه؛ محرمانه، سری و فوق سری قرار می‌گیرند که در این میان "طبقه فوق سری" بالاترین سطح محرمانگی را دارد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • میزان محرمانه بودن در نظر گرفته شده برای چنین اطلاعاتی تحت عنوان "حساسیت اطلاعات" شناخته می‌شود. این حساسیت با توجه به محاسبه میزان آسیبی که بر امنیت ملی وارد می‌شود تعیین می‌گردد. 	<p>Classified information اطلاعات طبقه‌بندی شده</p>
<p>عملیاتی که طی آن مواد خطرناک با روش‌های مختلفی حذف، بسته‌بندی، سوزانده، خنثی، تثبیت و یا پاکسازی می‌شوند و هدف نهایی آن ایجاد محیط و مکانی امن برای مردم و ایمن‌سازی محیط زیست می‌باشد.</p>	<p>Clean-up operation عملیات پاکسازی</p>
<p>فرآیند صدور دستور جهت هدایت و کنترل عملیات به موجب قانون، مقررات و تفویض اختیارات است که در راستای رسیدن به اهداف مشخص صورت می‌گیرد.</p>	<p>Command فرمان</p>

<p>فرماندهی و کنترل از عناصر مدیریت و رهبری می‌باشد. فرمانده مسئولیت برنامه‌ریزی، هماهنگی، اختصاص و توزیع منابع تعیین شده و هدایت عملیات را برعهده دارد. فرمانده از طریق ابزارهایی مانند سامانه‌های جمع‌آوری اطلاعات و فرآیندهای ارتباطی که در اختیار دارد، نقشه اجرایی عملیات را ترسیم و در قالب آن دستوردهی و نظارت را انجام می‌دهد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این رویکرد در مدیریت بلایا نیز جایگاه سازمانی داشته و در واقع نقشی حیاتی در اثربخشی و مدیریت بلایا دارد. 	<p>Command & control فرماندهی و کنترل</p>
<p>رهیافت مدیریتی برای تفکر و عمل با تمرکز و رویکرد نظامی که با اعمال رهبری قوی بر مشکلات و آشفتگی‌ها غلبه می‌کند. برنامه‌ریزی فرماندهی و کنترل، تمرکزی شبه نظامی دارد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • کاربرد مدل نظامی در زمینه غیرنظامی، با توجه به خصوصیات سنتی آن برای ساختار بخش خصوصی و غیرمتمرکز بودن تصمیم‌گیری سیاسی و کنترل محلی، تحت آزمایش مجدد است. 	<p>Command & control model مدل فرماندهی و کنترل</p>
<p>مکانی فیزیکی وابسته به یک سازمان امدادی یا زیر مجموعه آن که فرمانده و پرسنل فرماندهی در آنجا مستقر شده و فعالیت‌هایشان را در آنجا انجام می‌دهند.</p>	<p>Command post مقر فرماندهی</p>
<p>در سامانه فرماندهی حادثه (ICS)، افرادی را شامل می‌شود که به عنوان مشاور و نماینده فرمانده در جایگاه‌های خاص قرار می‌گیرند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ارشد روابط عمومی، ارشد ایمنی، ارشد امنیت و ارشد رابط و هماهنگی جایگاه‌هایی هستند که مستقیم با فرمانده کار می‌کنند. 	<p>Command staff کارکنان حوزه فرماندهی</p>
<p>شخصی که در جایگاه فرماندهی سامانه فرماندهی حادثه (ICS) قرار گرفته، دارای اختیارات تصمیم‌گیری، فرماندهی و کنترل حادثه بوده و مسئولیت تمامی تصمیمات و نتایج عملیات مربوط با این جایگاه را برعهده دارد.</p>	<p>Commander فرمانده</p>

<p>Communication security امنیت ارتباطات</p>	<p>امنیت ارتباطات فرآیندی است که در آن سعی می‌شود از انتشار اطلاعات در برابر افراد یا سازمان‌های غیرمجاز، جلوگیری شود. این فرآیند مشتمل بر رمزنگاری امنیتی، امنیت ارتباط، امنیت انتشار و امنیت فیزیکی می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • رمزنگاری امنیتی؛ فراهم نمودن رمزهای امنیتی مناسب از نظر تکنیکی و استفاده درست از آن رمزها می‌باشد. • امنیت انتقال اطلاعات؛ اقدامات طراحی شده برای حفاظت از انتقال اطلاعات و جلوگیری از رهگیری آن‌ها به وسیله رمزگشایی‌ها می‌باشد. • امنیت انتشار؛ تمام اقدامات انجام شده برای انکار و عدم پذیرش ارزش و اهمیت اطلاعات افراد غیرمجاز که ممکن است در اثر رهگیری و آنالیز اطلاعات درز کرده از تجهیزات رمزنگاری و سامانه‌های مخابراتی و اطلاعاتی به دست آید. • امنیت فیزیکی؛ تمام اقداماتی که برای حفاظت از تجهیزات، وسایل و اسناد طبقه‌بندی شده در مقابل دسترسی به آن‌ها و یا مشاهده آن‌ها توسط افراد غیر مجاز صورت می‌گیرند.
<p>Community اجتماع</p>	<p>گروهی اجتماعی متشکل از افرادی که اعضای آن در یک مکان و دوره زمانی مشخص، با دولتی مشترک و اغلب فرهنگ و میراث تاریخی مشترکی زندگی می‌کنند.</p>
<p>Community Emergency Response Team (CERT) تیم‌های واکنش اضطراری جامعه</p>	<p>تیم‌های "واکنش اضطراری جامعه محور" بر اساس برنامه‌ای که هدف آن، ارتقای سطح پاسخ شهروندی در برابر بلایا می‌باشد؛ تشکیل، آموزش دیده و تربیت می‌شوند. این آموزش‌ها ضروری و هدفمند بوده و به منظور ارتقای سطح آمادگی جامعه شهروندی ارائه می‌شوند و در نهایت منجر به ارتقای دانش و مهارت‌های پایه در پاسخ به حوادث و بلایا، مانند ایمنی در برابر آتش، جستجو و نجات ابتدایی، سازماندهی تیمی و عملیات فوریت‌های پزشکی مردمی و حمایت از سازمان‌های امدادی می‌شود.</p>
<p>Community-based surge capacity فرا ظرفیت جامعه محور</p>	<p>فعالیت‌هایی که در سطح جامعه به عنوان مکمل پاسخ سازمان‌های تأمین کننده خدمات سلامتی تلقی می‌گردند. این فعالیت‌ها ممکن است برای اولویت‌بندی بیماران و درمان‌های اولیه، تأمین خدمات غیر سرپایی بیش از ظرفیت نظام سلامت یا جداسازی (برای مثال خارج از محوطه اصلی بیمارستان) صورت گیرند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این پاسخ‌ها تحت کنترل ساختارهای حکومتی و سازمان‌های دولتی (برای مثال نظام سلامت، مدیریت حوادث و فوریت‌ها) هستند و نشان دهنده تلاش‌های عمومی برای حمایت و افزایش ظرفیت نظام سلامت می‌باشند.

<p>وضعیت پیچیده‌ای که از ترکیب و یا توالی چندین رخداد ناشی از مخاطرات طبیعی و انسان ساخت شکل می‌گیرد و مدیریت آن بسیار پیچیده و مشکل است.</p>	<p>Complex disaster بلایای پیچیده</p>
<p>تصویر و نمایش ذهنی، تقسیم‌بندی و برجسب پدیده‌ها می‌باشد. • مفاهیم بلوک‌های ساختمانی تشکیل دهنده نظریه‌ها هستند.</p>	<p>Concept مفهوم</p>
<p>طغیان یک بیماری که در آن نتایج آزمایشگاهی و تحلیل‌های اپیدمیولوژیک نمونه‌های مناسب، ارگانیزم مسبب را به عنوان منبع بیماری نشان می‌دهند.</p>	<p>Confirmed disease outbreak طغیان تأیید شده بیماری</p>
<p>شرایطی که ممکن است اتفاق بیفتد ولی محتمل یا حتمی نیست. • احتمالی که باید برای آن آماده بود؛ مانند برنامه اقتضایی</p>	<p>Contingency اقتضایی</p>
<p>برنامه‌ای که برای شرایط و اتفاقات محتمل در فرآیند مدیریت حوادث و بلایا طراحی می‌شود. برنامه‌های اقتضایی اغلب بر پایه ارزیابی خطر، در دسترس بودن منابع انسانی و تجهیزات، آمادگی جامعه و قابلیت‌های پاسخ محلی و بین‌المللی می‌باشد.</p>	<p>Contingency plan برنامه اقتضایی</p>
<p>ادامه اعمال قدرت واگذار شده به یک فرد در یک سازمان جهت هدایت، هماهنگی و کنترل شرایط فوریت یا بلایا برای رسیدن به اهداف مشخص شده. به عنوان مثال؛ تدام برنامه عملیات فوریت</p>	<p>Continuity of command تداوم فرماندهی</p>

<p>Continuity of government تداوم حاکمیت</p>	<p>به فعالیت‌هایی که تداوم قانونی حاکمیت را مدنظر قرار می‌دهند، اطلاق می‌شود. • هدف برنامه‌ریزی برای تداوم حاکمیت (COG)، حفظ یا بازسازی نهاد دولت و اطمینان از حفظ مسئولیت‌های یک بخش و یا سازمان قانونی، قانون‌گذاری یا اداری می‌باشد.</p>
<p>Continuity of operation تداوم عملیات</p>	<p>اقداماتی که به‌صورت تدریج برنامه‌ها و روندهای عملیاتی انجام می‌شود تا فعالیت‌های کلیدی و ضروری تداوم یابند. • تداوم در اجرای عملکردها، مأموریت‌ها، یا وظایف لازم برای به انجام رساندن یک مأموریت است. این موارد شامل عملکردها و وظایف فرماندهی و همچنین حمایت از عملکردها و وظایف انجام شده توسط کارکنان و دیگر افراد تحت فرمان و هدایت فرمانده می‌شود. • این عبارت در مورد بخش‌های خصوصی و دولتی به کار برده می‌شوند.</p>
<p>Coordinate همانگ کردن</p>	<p>به انجام رساندن مسئولیت‌های خاص مدیریت حادثه به منظور پیشبرد سامانه تجزیه و تحلیل و تبادل اطلاعات میان مدیرانی که برای انجام مسئولیت‌های خاص مدیریت حادثه نیاز به دانستن اطلاعات ویژه دارند.</p>
<p>Coordination همانگی</p>	<p>روند نظام‌مند تجزیه و تحلیل موقعیت، توسعه اطلاعات مرتبط و اطلاع‌رسانی گزینه‌های مناسب به فرمانده قانونی برای انتخاب مؤثرترین ترکیب از منابع در دسترس به منظور رسیدن به اهداف خاص تعیین شده در مدیریت حادثه. • فرآیند همانگی می‌تواند درون سازمانی یا بین سازمانی باشد.</p>
<p>Coordinator همانگ کننده</p>	<p>کسی که با تجزیه و تحلیل موقعیت و توسعه اطلاعات مرتبط، برای رسیدن به اهداف تعیین شده، موجب نظم و سازماندهی در مدیریت یک حادثه می‌شود.</p>

بحران، وضعیتی مربوط به یک تهدید برای مناطق مختلف کشور، شهروندان، نیروهای نظامی، اموال و یا منافع حیاتی است. بحران به طور معمول به سرعت توسعه یافته و موجب ایجاد شرایطی ویژه در حوزه‌های دیپلماتیک، اقتصادی، سیاسی و یا نظامی می‌گردد.

- بحران ممکن است با هشدار و یا بدون هشدار رخ دهد و باعث فوریت‌های بیشتر یا حوادث آبشاری شود که مشکلات جدید خلق کرده یا وضعیت ناپایدار فعلی را تقویت می‌کند.

Crisis
بحران

تمامی اقداماتی که جهت‌شناسایی، دستیابی، برنامه‌ریزی نحوه استفاده از منابع مورد نیاز برای پیش‌بینی، پیشگیری و / یا پاسخ به نتایج یک موقعیت بحرانی مانند تهدید به اقدامی تروریستی انجام می‌شود.

Crisis management
مدیریت بحران

به تمام آنچه که مربوط به رایانه و سامانه‌های حمایتی آن‌ها، مانند سرورها، روترها و سوئیچ‌ها که از زیرساخت‌های حیاتی حمایت می‌کنند؛ گفته می‌شود.

Cyber
سایبر

تروریسم سایبری حملات غیرقانونی و یا تهدید به حمله علیه رایانه‌ها، شبکه‌ها و اطلاعات ذخیره شده در آنهاست که برای ارعاب یا مجبور کردن یک دولت و یا مردم جهت پیشبرد اهداف سیاسی و یا اجتماعی به کار برده می‌شود.

- تروریسم سایبری منجر به خشونت علیه افراد یا اموال و یا حداقل باعث اختلال و آسیب کافی برای ایجاد ترس می‌شود.

Cyber terrorism
تروریسم سایبری

روند مورد استفاده برای تخمین یا تعیین تعداد مجروحان، فوتی‌ها، آسیب به اموال عمومی و خصوصی، وضعیت امکانات و خدمات کلیدی مانند بیمارستان‌ها و دیگر تسهیلات مراقبت‌های بهداشتی، ایستگاه‌های آتش‌نشانی، پلیس، شبکه‌های ارتباطی، سامانه‌های آب، بهداشت محیط، برق، صنایع همگانی و شبکه‌های حمل و نقل ناشی از یک بلای انسان ساخت یا طبیعی است.

Damage assessment
ارزیابی خسارت

درجه‌ای که نشان می‌دهد داده‌های به‌دست آمده، از یک فرآیند جمع‌آوری دقیق و کامل برخوردار است.	Data reliability قابلیت اعتماد داده‌ها
درجه‌ای که بیان می‌کند، داده‌ها نمایشی منطقی از پدیده تحت سنجش می‌باشند.	Data validity اعتبار داده‌ها
<p>گزارش‌گیری گروهی برای برنامه‌ریزان، تسهیل‌کنندگان، کنترل‌کنندگان، و ارزیابی‌کنندگان است که پس از برگزاری تمرین یا عملیات به بررسی و ارائه بازخورد می‌پردازد.</p> <ul style="list-style-type: none"> این جلسه باید یک بحث تسهیل شده باشد تا به هر فرد فرصتی برای ارائه یک نمای کلی از حوزه عملکردی مورد مشاهده و مستند شده توسط آن‌ها در موارد نقاط قوت و زمینه‌های ارتقا، داده شود. جلسات کسب اطلاعات باید توسط رهبر تیم برنامه‌ریزی یا مدیر برنامه تمرین و عملیات تسهیل شود. 	Debriefing کسب اطلاعات
<p>فرآیند ایمن‌سازی پرسنل، تجهیزات یا منطقه به‌وسیله جذب، از بین بردن، خنثی‌سازی یا زدودن عوامل شیمیایی یا زیستی در حدی که از اثرات بالقوه بر سلامت پیشگیری کند.</p> <ul style="list-style-type: none"> آلودگی‌زدایی و انهدام با تعطیل کردن یا پاک‌سازی یک مرکز پرتوی یا هسته‌ای با توجه به کاوش‌های پرتوی منطقه صورت می‌گیرد. 	Decontamination آلودگی‌زدایی
<p>همه توانایی‌های آشکار و پنهان یک نهاد، مانند دولت یا ملت که در دفاع کردن و گسترش نظامی، اقتصادی و نفوذ اجتماعی و امنیت ملی به‌کار گرفته می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> مانند دفاع در برابر رخدادهای مخاطرات شیمیایی 	Defense دفاع

در پاسخ به حوادث و بلایا، فرآیندی است که در آن کارکنان سازمان‌های امدادی فوریت از یک صحنه اضطراری مرخص شده و به وظایف عادی خود برمی‌گردند.

- به طور معمول رفع بسیج عمومی شامل جمع‌آوری، بازگشت منظم، امن و کارآمد منابع مورد استفاده در حادثه به محل اصلی آن‌ها می‌باشد. این فرآیند بعد از پاسخ به یک فوریت و قبل از بازگشت کامل به شرایط طبیعی می‌باشد.

Demobilization
رفع بسیج عمومی

عبارت است از اعزام پرسنل از محل خدمت یا زندگی به محل وقوع حادثه (مأموریت) به منظور به‌کارگیری در یک عملیات فوریتی.

Deployment
گسیل کردن نیرو

کلمه‌ی بلا از ریشه لاتین dis و astro به معنی "بداختری" یا به عبارتی بدشانسی است که از یک ترکیب ستاره‌شناسی مشتق شده است.

رخداد مخاطره‌زمانی ایجاد بلا می‌کند که قادر باشد قابلیت پاسخ یک جامعه یا اجتماع را در هم بشکند. بر اساس تعریف سازمان ملل؛ بلا از هم‌گسیختگی جدی در عملکرد یک اجتماع یا جامعه است که منجر به خسارات و اثرات سوء گسترده انسانی، اقتصادی یا محیطی می‌شود، به طوری که تطابق با آن فراتر از توانایی اجتماع یا جامعه تحت تأثیر با اتکا بر منابع داخلی می‌باشد.

Disaster
بلا

تسهیلات مشترکی که توسط ارشد هماهنگ‌کننده دولت مرکزی و نمایندگان استانی در محل یا منطقه‌ای نزدیک محل وقوع بلایا ایجاد می‌شود و هدف آن، تأمین خدمات واحد و هماهنگ نیازهای اضطراری و بازتوانی قربانیان بلایا می‌باشد. پرسنل این تسهیلات اغلب نمایندگان محلی، استانی و دولتی و نمایندگان مشخصی از بخش خصوصی می‌باشند.

Disaster application center
مرکز تسهیلات کاربردی بلایا

<p>تیم پاسخ سریعی است که زیر نظر سازمان مدیریت حوادث و بلایا تشکیل می‌شود. اعضای این تیم شامل متخصصینی هستند که مهارت‌های امدادی متعددی در حوزه بلایا را دارا بوده و تحت مدیریت سازمان‌های دولتی، خصوصی و مردم نهاد به جمعیت متأثر از رخداد مخاطره کمک می‌کند.</p>	<p>Disaster assistance response team تیم امداد پاسخ بلایا</p>
<p>چرخه حیات یک بلا یا فوریت که از زمان قبل از رخداد تا فاز نهایی را شامل می‌شود.</p>	<p>Disaster continuum زنجیره (تسلسل) بلایا</p>
<p>نماد روشنی از برنامه‌ریزی بلایا که شامل مرحله‌های چهارگانه؛ کاهش خطر، آمادگی، پاسخ و بازیابی می‌باشد.</p>	<p>Disaster cycle چرخه بلایا</p>
<p>شبیه‌سازی یک بلا جهت ارزیابی یا بهبود اثربخشی سازمان‌های پاسخ‌گو (مانند نظام سلامت) یا برنامه‌های آن در پاسخ به بلایای مورد نظر می‌باشد.</p>	<p>Disaster drill تمرین بلایا</p>
<p>مطالعه مرگ و میر، بیماری و جراحت ناشی از بلایا و نیز بررسی فاکتورهای اثرگذار بر مرگ و میر، بیماری و جراحت انسان‌ها در بلایا می‌باشد. روش مطالعه شامل شناسایی و مقایسه عوامل خطر در افراد آسیب دیده و آسیب ندیده می‌باشد.</p> <p>• مطالعات اپیدمیولوژیک عواقب احتمالی سلامت عمومی در بلایا را برای متخصصین این حوزه فراهم می‌کند.</p>	<p>Disaster epidemiology اپیدمیولوژی بلایا</p>
<p>مرکزی که به وسیله ارشد هماهنگ کننده دولت مرکزی در محل حادثه یا بسیار نزدیک به محل حادثه تعبیه می‌شود تا عملیات پاسخ و بازیابی دولت مرکزی و قطبی / استانی را هماهنگ نماید.</p> <p>• در این مرکز، ارشد هماهنگ کننده دولت مرکزی، تیم پاسخ بلایا و در صورت امکان ارشد هماهنگ کننده قطبی / استانی و پرسنل پشتیبانی مستقر می‌شوند.</p>	<p>Disaster field office دفتر بلایای محل حادثه</p>

اقدامات نظری و عملی در خصوص فرآیند تبادل اطلاعات و ارتباطات در موقعیتی بحرانی می‌باشد.	Disaster informatics اطلاع‌رسانی در بلایا
تجمع تمامی اقدامات و محاسباتی است که با هدف کاهش احتمال خسارات ناشی از وقوع یک مخاطره یا مخاطرات، به حداقل رساندن خسارت در حین وقوع و بازیابی و بازسازی اثرات ناشی از وقوع بلایا می‌باشد. مدیریت بلایا شامل سیاست‌گذاری، تصمیمات اجرایی و فعالیت‌های عملیاتی در مراحل مختلف بلایا و در همه سطوح می‌باشد.	Disaster management مدیریت بلایا
تیم‌های امداد پزشکی متشکل از افرادی حرفه‌ای، تمرین دیده، خود اتکا و قابل اعزام هستند که می‌توانند در زمان بروز حوادث و بلایا به سرعت و در مرحله حاد حادثه (۴۸ ساعت اول) به منطقه تحت تأثیر حوادثی مانند زلزله، سیل، حوادث هوایی، ریلی و غیره اعزام شوند. • هر تیم می‌تواند زیر نظر سازمانی مسئول مانند بیمارستان، سازمان ایمنی و سلامت عمومی باشد که مسئول تشکیل، آموزش، تمرین و نظارت بر عملکرد تیم‌ها می‌باشند.	Disaster medical assistance team (DMAT) تیم امداد پزشکی در بلایا
برنامه رسمی مستند مشتمل بر اقدامات لازم در جهت هماهنگی برای آمادگی و پاسخ یک سازمان در زمان وقوع بلایا در سازمان مربوطه یا جامعه متأثر از آن می‌باشد.	Disaster plan برنامه بلایا
تجمع تمامی اقدامات و سیاست‌هایی است که قبل از وقوع بلایا در جهت افزایش ظرفیت پاسخ به بلایا و کاهش آسیب‌های ناشی از آن صورت می‌گیرد.	Disaster preparedness آمادگی در بلایا
تجمع رویکردها و اقدامات در جهت اطمینان از عدم وقوع بلا بر اثر مخاطره می‌باشد که شامل پیشگیری از حادثه و انجام اقداماتی در خصوص کاهش قدرت مخاطره و آثار آن می‌باشد.	Disaster prevention پیشگیری از بلایا

تمام فعالیت‌هایی که در جهت کاهش عواقب یک حادثه اتخاذ می‌شود و شامل اقدامات پیشگیری، کاهش آسیب، آمادگی، پاسخ و تحقیقات می‌باشد.	Disaster reduction کاهش اثرات بلایا
کمک فوری برای تسکین آلام و رنج قربانیان بلایا می‌باشد و اغلب شامل خدمات انسان دوستانه، حمل و نقل، پوشاک، غذا، دارو، وسایل خواب، سرپناه موقت و اضطراری، تجهیزات پزشکی، کارکنان پزشکی، فنی و تعمیر و بازسازی سرویس‌های حیاتی است.	Disaster relief امداد در بلایا
عبارت از بررسی علمی ابعاد و متغیرهای مربوط به بلایا به عنوان پدیده‌ای جامعه‌شناختی می‌باشد.	Disaster research پژوهش در بلایا
مقیاسی است که بلایا را با استفاده از این معیارها طبقه‌بندی می‌کنند: شعاع محل وقوع، تعداد کشته‌شدگان، تعداد مصدومین، میانگین شدت مصدومیت‌های تثبیت شده، زمان اثرگذاری و زمان نجات. با استفاده از یک مقیاس عددی برای هر یک از این متغیرها، بین + تا ۲ به این شکل که + برای کمترین شدت و ۲ برای بیشترین شدت، می‌توان مقیاسی با طیف بین + تا ۱۸ درست کرد.	Disaster severity scale مقیاس شدت بلایا
شرایطی که باعث افزایش میزان تأثیرپذیری یک جامعه در برابر اثرات سوء مخاطرات می‌شود. ابعاد آسیب‌پذیری در برابر مخاطره‌های خاص، مختص به خود مخاطرات بوده و به اثرات مخاطرات بر گروه جمعیتی متأثر وابسته است.	Disaster vulnerability آسیب‌پذیری در بلایا
فرآیندی که به وسیله آن یک نقطه پاسخ‌گویی ایمنی عمومی (PSAP) درخواست‌هایی را برای خدمت‌رسانی دریافت می‌کند و سپس کمک‌های مناسب را با واگذاری مأموریت از طریق امواج رادیویی ارسال می‌کند. • حرکت (گسیل) منظم یک یا چند منبع به یک مأموریت عملیاتی معین یا یک حرکت اداری از یک مکان به مکان دیگر می‌باشد.	Dispatch اعزام

<p>شخصی است شاغل در یک ایستگاه مرکزی که کارکنان را به منظور پاسخ‌گویی به درخواست‌های عموم مردم از طریق تلفن یا بی‌سیم به بیرون از مرکز اعزام و ارتباطات را هماهنگ می‌کند. گاهی در صورت نیاز پیام‌ها را تقویت و بازپخش می‌کند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • یک اعزام‌گر، خدمات فوریتی مورد نیاز را (که معمولاً شامل پلیس، آتش‌نشانی و آمبولانس است) اعزام می‌کند. 	<p>Dispatcher اعزام‌گر</p>
<p>فردی غیرنظامی که به طور غیرداوطلبانه در اثر رخداد مخاطرات طبیعی یا انسان ساخت از محل زندگی خود خارج شده و در بیرون از مرزهای منطقه یا کشور خویش مستقر می‌باشد.</p>	<p>Displaced Person فرد آواره</p>
<p>گروهی است که عمدتاً از دو یا چند نفر کارکنان آموزش دیده و مجرب کمک‌رسانی فشرده مدیریت وضعیت اضطراری تشکیل شده تا در یک منطقه به کار گرفته شده و یا امداد رسانی در قالب تفاهم نامه بین منطقه‌ای را تسهیل کنند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • مأموریت این تیم بر اساس درخواست منطقه متأثر شروع می‌شود. 	<p>EMAC advance team تیم پیشرفته کمک‌رسانی در وضعیت اضطراری</p>
<p>حادثه یا وضعیت تهدید کننده طبیعی یا انسان ساختی که نیازمند اقدام سریع برای حفظ حیات انسان‌ها، اموال و محیط زیست می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این وضعیت الزاماً به معنی رخداد بلا نیست زیرا با منابع و ظرفیت‌های موجود می‌توان به آن پاسخ داد اما در غیر این صورت می‌تواند تبدیل به بلا شود. 	<p>Emergency فوریت</p>
<p>یکی از سامانه‌های هشدار متعده است که به صورت ملی اداره شده و شامل یک سامانه ارتباطی فناوری دیجیتال (صوت / متن) با قابلیت انتشار و ایستگاه‌های کابلی و تسهیلات بین‌اتصال است که توسط کمیسیون ارتباطات ملی و منطقه‌ای اداره می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • در ایالات متحده این امر با همکاری سرویس هواشناسی ملی و سازمان زیرمجموعه اداره ملی امور اقیانوسی و جوی (NOAA)، صورت می‌پذیرد. 	<p>Emergency Alert System سامانه هشدار اضطراری</p>

<p>سامانه‌ای است که ریاست جمهوری، وزیر کشور، رئیس سازمان مدیریت حوادث و بلایا، مسئولان منطقه‌ای، استانی و محلی را قادر می‌سازد که در زمان رخداد وضعیت اضطراری از طریق ایستگاه‌های پخش صدا و سیما با عموم مردم در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و محلی ارتباط برقرار کنند.</p>	<p>Emergency Broadcast System سامانه سخن پراکنی وضعیت اضطراری</p>
<p>دسته‌ای از ارتباطات هستند که قبل، حین و پس از وقوع یک فوریت برقرار می‌شوند و شامل فرآیند تماس با شماره تلفن‌های سه رقمی (۱۱۵، ۱۲۵ و ۱۱۰) و اعزام تیم‌های عملیاتی از طریق اعلام به مراکز اعزام توسط بی‌سیم، سامانه هشدار اضطراری، اخبار رادیوی محلی و یا ایستگاه تلویزیون کابلی می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> این ارتباطات از طریق امدادگران شرایط اضطراری، فرماندهان حادثه، مراکز هدایت عملیات فوریت، کارمندان، سازمان‌های پاسخ‌دهنده امدادی بیرونی، مشاغل موجود در همسایگی، بستگان و خانواده‌ها، عموم مردم و رسانه‌ها برقرار می‌شود. 	<p>Emergency communications ارتباطات اضطراری</p>
<p>یک قسمت از تسهیلات بیمارستانی برای ارائه خدمات برنامه‌ریزی شده به بیمارانی که شرایط بالینی ایشان نیاز به درمان فوری داشته و به طور ۲۴ ساعته کارکنان درمانی در آن حضور دارند.</p> <ul style="list-style-type: none"> بخش‌های اورژانس خارج از محل، که کمتر از ۲۴ ساعت در شبانه‌روز باز هستند، در صورتی که توسط کارکنان بخش اورژانس بیمارستانی اداره شوند، نیز شامل این تعریف می‌شوند. 	<p>Emergency department بخش اورژانس</p>
<p>مدیریت فوریت عبارت است از علم مدیریت سامانه‌های پیچیده و کارکنان چند حوزه تخصصی به منظور آشنا کردن آن‌ها با فوریت‌ها و بلایای ناشی از رخداد تمام مخاطرات بر اساس مراحل چهارگانه؛ کاهش اثرات، آمادگی، پاسخ و بازیابی.</p>	<p>Emergency management مدیریت فوریت</p>
<p>یک نهاد دولتی که در سطوح مختلف (ملی، منطقه‌ای، استانی و محلی) وجود داشته و اقدامات بخش‌های سلامت، مسکن، خدمات اجتماعی، و سازمان‌های ایمنی عمومی را در زمان بروز وضعیت اضطراری یا بلایا را هماهنگ می‌کند.</p>	<p>Emergency management Agency آژانس مدیریت وضعیت اضطراری</p>

عبارت است از اعزام تیم امداد پزشکی جهت کمک رسانی پزشکی فوری، توسط افراد آموزش دیده که پس از پردازش فوری و دقیق تماس‌های تلفنی مربوط به یک حادثه صورت می‌گیرد.

- اعزام نظامند تیم‌ها بر اساس پروتکل مصوب بوده و عملکرد این تیم‌ها با نظارت پزشکی صورت می‌گیرد.

Emergency medical
dispatch
اعزام فوریت پزشکی

فردی آموزش دیده در دوره‌های اتباطات از راه دور همراه با آموزش‌های مربوط با دانش اختصاصی فوریت‌های پزشکی که پس از دریافت درخواست کمک‌های پزشکی نزدیکترین تیم عملیاتی را به منطقه مورد نظر اعزام می‌کند.

Emergency medical
Dispatcher
اعزام کننده فوریت پزشکی

طیف کاملی از مراقبت‌های فوریتی اعم از شناسایی فوریت، دسترسی تلفنی به سامانه، تأمین مراقبت درمانی پیش‌بیمارستانی تا دسترسی به مراقبت درمانی قطعی در بیمارستان را شامل می‌شود.

این خدمات اغلب شامل پاسخ پزشکی به بلایا، برنامه‌ریزی و تأمین پوشش پزشکی در تجمعات انبوه و انتقال بیماران بین دو مرکز درمانی نیز می‌باشد.

Emergency medical
services (EMS)
خدمات فوریت پزشکی

عبارت است از یک مکان فیزیکی که در آن هماهنگی اطلاعات و منابع برای حمایت از فعالیت‌های مدیریت حوادثی که در فرآیند مدیریتی آن نیاز به حضور سازمان‌های متفاوت می‌باشد، صورت می‌گیرد. مرکز هدایت عملیات فوریت (EOC) ممکن است به صورت یک مرکز موقت یا دائمی زیر نظر مدیریت عالی سازمان مربوطه تأسیس شود.

- سازمان‌دهی مراکز هدایت عملیات فوریت توسط حوزه‌های مختلف عملکردی (به عنوان مثال: آتش‌نشانی، استانداری، خدمات پزشکی، هلال احمر و پلیس) در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای، استانی و شهرستانی تشکیل می‌شوند.

Emergency operations
center (EOC)
مرکز هدایت عملیات فوریت

یک رویداد برنامه‌ریزی شده که در واقع رخداد یک مخاطره را شبیه‌سازی می‌کند و هدف آن نه تنها آزمایش و تست فعالیت‌ها و برنامه‌های اقدامات فوریتی، بلکه ارزیابی توانمندی‌های یک سازمان یا زیربخش‌های آن در مدیریت هماهنگ شده فوریت می‌باشد.

Exercise
تمرین

<p>یک برنامه راهبردی مکتوب در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی می‌باشد که در آن سازماندهی، مأموریت و عملکردهای دولتی و خدمات حمایتی برای مرحله پاسخ و بازیابی در حوادث و بلایا آورده شده است. برنامه عملیات فوریت (EOP) شامل برنامه‌های پاسخ کاربردی و عملیاتی در سطوح مختلف مدیریتی می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • برنامه عملیات فوریت (EOP) سندی است که چگونگی حفظ جان افراد و اموال در زمان احتمال یا رخداد حوادث و بلایا را توصیف می‌کند. • جزئیاتی مانند: شناسایی پرسنل، تجهیزات، امکانات و سایر منابع در دسترس برای استفاده در حوادث و بلایا و اینکه در زمان حادثه چه کسی مسئول انجام چه کاری است و هماهنگی اقدامات چگونه انجام خواهند شد، در این برنامه مکتوب می‌شود. • برنامه عملیات فوریت (EOP) در فاز آمادگی چرخه مدیریت خطر بلایا تهیه می‌شود. 	<p>Emergency operations plan (EOP) برنامه عملیات فوریتی</p>
<p>عبارت است از آن دسته از اطلاعاتی که در مواقع بروز وضعیت اضطراری از سوی مقامات رسمی و با استفاده از رادیو، تلویزیون و مطبوعات برای اطلاع‌رسانی عموم مردم منتشر می‌شوند.</p> <p>اطلاعات ممکن است شامل موارد زیر باشد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • دستورالعمل‌های آموزشی برای حفظ سلامت و بقا (به عنوان مثال: چه کارهایی باید انجام شوند، چه کارهایی نباید انجام شوند، روش‌های تخلیه و...) • اطلاعات مربوط به وضعیت بلایا (به عنوان مثال، تعداد مرگ و میر، تعداد مجروحین، خسارت وارده به اموال و...) • دسترسی به کمک‌های ملی، منطقه‌ای و محلی 	<p>Emergency public information اطلاعات عمومی فوریتی</p>
<p>اقدامات صورت گرفته در سطح یک واحد سازمانی (آتش‌نشانی، فوریت‌های پزشکی، بیمارستان، هلال احمر و...) که منجر به افزایش خدمات در مرحله پاسخ می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این اقدامات ممکن است در خارج از ساختار واقعی آن تسهیلات، اما نزدیک به آن باشند (به عنوان مثال ارائه مراقبت‌های پزشکی در چادرهایی که در حیاط بیمارستان برپا شده‌اند). این اقدامات تحت کنترل سامانه‌های مدیریت حادثه آن مرکز بوده و در درجه اول به برنامه‌های عملیات فوریت آن تسهیلات بستگی دارند. 	<p>Facility-based surge capacity فرا ظرفیت با محوریت تسهیلات</p>

یک روش بررسی نظام‌مند آینده‌نگر برای شناسایی خطاها و شکست‌های احتمالی یک طرح می‌باشد. این تجزیه و تحلیل علل مستقیم نزدیک احتمالی منجر به رخداد را مدنظر قرار داده و به دنبال منشأ آن می‌گردد.

- هنگامی که منشأ و عامل رخداد شناسایی گردید روش‌های اجتناب و جلوگیری از آن‌ها باید مشخص شود.

Fault tree analysis
تحلیل به روش درخت خطا

فرآیند اولویت‌بندی بیماران با توجه به حدت وضعیت و نیازهای پزشکی ایشان در صحنه آسیب یا محل شروع یک بیماری می‌باشد.

Field triage
تریاز در صحنه

منطقه جغرافیایی از یک حوزه استحفاظی که با توجه به یک یا چند خطر دسته‌بندی شده است. معمولاً اندازه و طبقه‌بندی یک منطقه تجزیه و تحلیل آتش بر پایه منطقه خاص و یا یک ساختمان صورت می‌گیرد. گروه خطر اختصاص داده شده به یک منطقه خاص مدیریت آتش‌سوزی معمولاً نشانگر بالاترین سطح خطر موجود در منطقه می‌باشد.

Fire management zone
منطقه مدیریت آتش

یک نوع تسهیلات مراقبت سلامت سیار و خودکفا، که قادر به استقرار سریع و امکان قبض و بسط، به منظور پاسخگویی به نیازهای فوریتی برای یک دوره مشخص از زمان می‌باشند. بیمارستان سیار ممکن است به طور موقت با پرسنل و یا بدون پرسنل به منطقه متأثر از حادثه اهدا شود.

شرایط استقرار بیمارستان سیار:

Field hospital
بیمارستان سیار در صحنه حادثه

- پس از اعلام وضعیت فوریت و درخواست مقامات حوزه سلامت کشور یا منطقه تحت تأثیر حادثه
- جهت تلفیق با سامانه خدمات درمانی محلی برای هم‌افزایی
- زمانی که تعریفی روشن از نقش و مسئولیت‌های نصب و راه‌اندازی و نگهداری عملیاتی سازه وجود داشته باشد.

شخصی که در مراحل اولیه یک فوریت برای محافظت از جان، مال و محیط زیست وارد عمل می‌شود. پاسخ دهندگان اولیه ممکن است کارکنان دولتی (ملی، منطقه‌ای / قطبی، استانی، محلی) و یا سازمان‌های غیر دولتی باشند.

First responder
اولین پاسخگو

<p>تمرین تعداد محدودی از عملکردهای برنامه عملیاتی فوریت (EOP) در دوره زمانی کم با هدف آزمایش و ارزیابی توانمندی‌های فردی، عملکردهای چندگانه، اقدامات انجام شده در طی یک عملکرد یا مجموعه به هم پیوسته‌ای از عملکردها می‌باشد.</p> <p>• این تمرین‌ها به طور کلی متمرکز بر ارزیابی برنامه‌ها، سیاست‌ها، روش‌ها و کارکنان می‌باشند که تحت هدایت و کنترل فرمانده حادثه و فرماندهی واحد قرار دارند.</p>	<p>Functional exercise تمرین عملکردی</p>
<p>برنامه رایانه‌ای برای یکپارچه سازی، ذخیره‌سازی، ویرایش، تجزیه و تحلیل و نمایش اطلاعات جغرافیایی که قادر به مدیریت داده‌های مکانی و ویژگی‌های همراه آن می‌باشد.</p>	<p>Geographic information system سامانه اطلاعات جغرافیایی</p>
<p>مخاطره عبارت است از پدیده یا فعالیت انسانی که به طور بالقوه دارای توان ایجاد آسیب‌های جانی، زیست محیطی، اموال عمومی و خصوصی، زیر ساخت‌ها و امور اقتصادی (تجاری) می‌باشد.</p>	<p>Hazard مخاطره</p>
<p>بخشی از فرآیند ارزیابی خطر است که به مطالعه، شناخت و پایش هر نوع مخاطره برای تعیین میزان انرژی، منشأ، رفتار، مشخصات و اثرات آن بر جامعه می‌پردازد.</p>	<p>Hazard Analysis تحلیل مخاطره</p>
<p>یک منطقه قابل شناسایی جغرافیایی که در آن یک مخاطره خاص با تهدید بالقوه برای جان، مال و محیط وجود دارد.</p>	<p>Hazard area منطقه مخاطره</p>
<p>عبارت از ارائه آموزش‌های لازم در مورد تشخیص مخاطرات و رعایت احتیاط‌های لازم جهت جلوگیری از رخداد مخاطرات قابل پیش‌بینی و محافظت از خود در حین و بعد از رخداد آن‌ها می‌باشد.</p>	<p>Hazard communication (HAZCOM) اطلاع‌رسانی مخاطره</p>

زمان مابین شروع و خاتمه اثرات یک مخاطره در صورتی که اطلاعات هشدار دهنده آن قبلاً منتشر شده باشد.	Hazard duration of impact دوره اثر مخاطره
فرآیند شناسایی مخاطراتی است که یک جامعه را تهدید می‌کنند. این فرآیند اغلب با دانستن اینکه مخاطرات خاص، در گذشته چگونه و با چه شدتی اتفاق افتاده‌اند، به شناسایی مخاطرات می‌پردازد. • شناسایی مخاطرات اولین اقدام در چرخه مدیریت خطر بلایا می‌باشد.	Hazard identification شناسایی مخاطره
اقداماتی پایدار جهت کاهش یا حذف خطر ناشی از مخاطرات و اثرات آن‌ها که زندگی و دارایی انسان‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. • این اصطلاح گاهی در یک مفهوم صریح به معنی اقدامات مقرون به صرفه جهت کاهش آسیب‌های بالقوه وارد شده به مراکز و تسهیلات ناشی از بلایا می‌باشد.	Hazard mitigation کاهش اثرات مخاطره
میزان پیش‌بینی یک مخاطره که می‌توان بر اساس آن وسعت، مکان و زمان رخداد آن را به خوبی تعیین نمود.	Hazard predictability پیش‌بینی پذیری مخاطره
احتمال وقوع یک مخاطره و ظهور اثرات ناگوار (انسانی، مالی و محیطی) متعاقب آن مخاطره در یک توالی زمانی خاص را می‌گویند.	Hazard risk خطر مخاطره
بررسی و پایش وقوع، توزیع و روند دوره‌های زمانی مربوط به انواع مخاطرات (طبیعی، انسان ساخت و پیچیده) که مسئول بروز آسیب‌ها و صدمات هستند. در حوزه سلامت عمومی، سامانه مراقبت مخاطره به شناسایی فرآیندهای کاری یا کارکنانی که با میزان قابل توجهی از عوامل خاص در صنایع خاص و مشاغل مختلف سر و کار دارند می‌پردازد. این امر ما را قادر به مداخله به موقع می‌سازد تا از بیماری‌های شغلی و مرگ و میر و ناتوانی مرتبط با آن پیشگیری کنیم.	Hazard surveillance مراقبت و پایش مخاطره

<p>تحلیلی است که اثرات بالقوه یک مخاطره را در یک منطقه تخمین می‌زند. هدف این نوع تحلیل اولویت‌بندی مخاطرات بالقوه‌ای است که می‌توانند تأثیرات مخربی بر اساس احتمال وقوع و شدت اثرات بر یک منطقه بگذارند. این تحلیل راهی است که توجهات را به سمت مخاطراتی که احتمال دارد تأثیرات مخربی بر روی تسهیلات و جمعیت تحت پوشش آن بگذارد، معطوف می‌کند. این نوع تحلیل می‌تواند به عنوان نقطه شروع برنامه‌های مدیریت خطر استفاده شده و جوامع را قادر سازد تا منابع‌شان را به صورت بهینه و اثربخش مصرف کنند. تحلیل آسیب‌پذیری حداقل هر سال یک بار باید بازبینی شود.</p>	<p>Hazard vulnerability analysis تحلیل آسیب‌پذیری نسبت به مخاطره</p>
<p>یک چیدمان خاص برای ارائه خدمات سلامت که می‌تواند به صورت محلی، منطقه‌ای و ملی باشد. این اصطلاح معمولاً اشاره دارد به نظام یا برنامه‌ای که به وسیله آن خدمات سلامت در دسترس جمعیت قرار می‌گیرد و به وسیله دولت، بخش خصوصی و یا هر دو تأمین مالی می‌شود.</p>	<p>Health care delivery system سامانه ارائه خدمات سلامت</p>
<p>مکانی است که فضای آن برای ارائه خدمات سلامت اختصاص داده شده است. این مکان‌ها شامل بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، مراکز سرپایی، و مراکز تخصصی و فوق تخصصی مانند مراکز مامایی و مراکز روان‌شناسی می‌باشند.</p>	<p>Health care facility تسهیلات خدمات سلامت</p>
<p>مکانی است که برای پرواز و فرود ایمن بالگرد طراحی شده است. بعضی از این مکان‌ها به منظور بارگیری تدارکات، تجهیزات و یا کارکنان استفاده می‌شوند.</p>	<p>Helispot مکان استقرار بالگرد</p>
<p>در کاربرد نظامی، کارکنانی هستند که به خاطر درجه سازمانی، ارزش نمادین، مأموریت‌شان و یا جداسازی‌های مرتبط برای مقاصد تروریستی جذاب و در دسترس می‌باشند.</p>	<p>High-risk personnel کارکنان مهم و کلیدی</p>

هر ماده‌ای که برای حیات، سلامت و یا دارایی انسان به خاطر ماهیت ترکیباتش خطرناک است. این دسته از مواد در صنعت، کشاورزی، پزشکی، تحقیقات و کالاهای مصرفی استفاده می‌شوند. این مواد در شکل‌های قابل انفجار، اشتعال‌زا و محترقه، سمی و رادیواکتیو وجود دارند.

- مواد خطرناک توانایی آسیب به انسان‌ها، حیوانات، یا محیط به صورت ذاتی یا در صورت تعامل با دیگر عوامل را دارا می‌باشند و یک خطر بزرگ برای زندگی و دارایی‌ها در تمام کشورها محسوب می‌شوند.
- بیشتر دولت‌ها استانداردها و راهنماهایی را برای نحوه ساخت و استفاده در تجارت به وسیله اشخاص، سازوکارهایی برای انتقال این مواد، روش‌هایی برای محدود سازی و وسایلی که برای ذخیره آن‌ها استفاده می‌شود تدوین و معلوم کرده‌اند.

Hazardous materials

مواد خطرناک

این اصطلاح برای توصیف افرادی با مهارت بالا که برای مقابله با حوادث مواد خطرناک تخصص دارند، استفاده می‌شود. از یک تیم پاسخ به مواد خطرناک سازمان یافته انتظار می‌رود که عواقب ناشی از نشت واقعی مواد خطرناک را کنترل و مدیریت کند.

- انواع خدماتی که به وسیله تیم مواد خطرناک ارائه می‌شود شامل: ارزیابی محل، شناسایی مواد، ارزیابی منابع، ارزیابی مداخلات درمانی، پاکسازی قربانیان، جستجو و نجات، برقراری تهویه، تخلیه و پایش ایمنی می‌باشد.

Hazmat team

تیم تخصصی مواد خطرناک

هر گونه اقدام فوری که جهت کمک به مقامات محلی یا عموم مردم برای نجات جان انسان‌ها، کاهش از درد و رنج، کاهش میزان آسیب به اموال، دارایی‌ها و محیط زیست، بلافاصله پس از وقوع مخاطره‌ای جدی صورت می‌گیرد.

- لازم به ذکر است که در لحظه‌های اولیه پس از حادثه انتظار برای دریافت پاسخ از مقامات بالاتر باعث افزایش میزان آسیب‌ها خواهد شد.

Immediate response

پاسخ فوری

رفتن به یک کشور جدید با هدف اقامت به طور دائم در آن کشور.

Immigration

مهاجرت

<p>هر گونه واقعه و رخداد طبیعی یا انسان ساخت که نیازمند پاسخ (واکنش) اضطراری برای حفظ حیات، دارایی‌ها و محیط زیست می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • حوادث می‌توانند شامل موارد زیر باشد: بلایای بزرگ، شرایط اضطراری، تهدیدها و حملات تروریستی، آتش‌سوزی در طبیعت یا مکان‌های مسکونی، سیل، نشت مواد خطرناک، حوادث هسته‌ای، حوادث هوایی، زلزله، طوفان، گردباد، طوفان‌های گرمسیری، بلایای مرتبط با جنگ، فوریت‌های پزشکی و بهداشتی و دیگر رخدادهایی که نیاز به پاسخ فوری دارند. 	<p>Incident حادثه</p>
<p>برنامه‌ای شفاهی یا کتبی حاوی اهداف کلی که منعکس کننده راهبردهایی برای مدیریت یک حادثه می‌باشد. این برنامه ممکن است شامل شناسایی منابع مورد کاربرد در عملیاتی و تکالیف افراد و واحدها باشد. همچنین ممکن است شامل فایل پیوستی باشد که حاوی اطلاعات مهم و خط‌مشی‌هایی برای مدیریت حادثه در جریان یک یا چند مرحله عملیاتی باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • برنامه عملیات حادثه در سامانه ملی مدیریت حوادث، روشی برای برقراری ارتباط منسجم بین اهداف کلی مدیریت حادثه در زمینه فعالیت‌های عملیاتی و پشتیبانی می‌باشد. برنامه‌های عملیاتی حادثه (IAPs) برای دوره‌های عملیاتی ۱۲ ساعته تهیه می‌شوند. برنامه عملیات حادثه جهت رسیدن به اهداف تاکتیکی مرحله پاسخ تهیه می‌شود. 	<p>Incident action plan برنامه عملیات حادثه</p>
<p>مجموعه‌ای از افراد و رویه‌هایی که در فرآیند فرماندهی، کنترل و هماهنگی پاسخ به حوادث درگیر می‌باشند. این افراد و رویه‌ها ابزاری برای هماهنگ کردن تلاش‌های سازمان‌های مختلفی می‌باشند که برای رسیدن به هدفی مشترک (ایجاد ثبات در یک حادثه) و حفاظت از جان، مال، و محیط زیست با یکدیگر همکاری می‌کنند.</p>	<p>Incident command فرماندهی حادثه</p>
<p>محل امن و ایمن که در نزدیکی صحنه حادثه ایجاد شده و فرمانده حادثه برای هدایت عملیات در راستای رسیدن به اهداف تاکتیکی در آن مستقر می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این مکان با علامت‌های خاص از دیگر جایگاه‌ها تمایز داده می‌شود. 	<p>Incident command post پست فرماندهی حادثه</p>

ساختاری استاندارد برای مدیریت حادثه در صحنه می‌باشد که به‌طور خاص برای اتخاذ ساختار سازمانی یکپارچه طراحی شده که نشان دهنده پیچیدگی و نیازهای یک حادثه خاص یا چند حادثه گوناگون، بدون ایجاد مانعی توسط مرزهای اداری و قضایی می‌باشد. سامانه فرماندهی حادثه (ICS) ترکیبی از امکانات، تجهیزات، پرسنل، روش‌ها و عوامل ارتباطاتی با ساختار سازمانی مشترک می‌باشد که برای کمک در مدیریت منابع (انسانی و تجهیزات) در صحنه حوادث طراحی شده است. سامانه فرماندهی حادثه (ICS) قابلیت استفاده توسط تمامی نهادهای دولتی، خصوصی و عمومی را دارد.

Incident command system
(ICS)

سامانه فرماندهی حادثه

- مفاهیم و اصول اساسی سامانه (سامانه) فرماندهی حادثه شامل؛ کاربرد ادبیات مشترک، داشتن ساختاری منعطف، وجود سامانه ارتباطی یکپارچه و منسجم، ساختار فرماندهی واحد، برنامه عملیات یکپارچه، محدوده مدیریت قابل کنترل، امکانات و تسهیلات لازم برای حادثه و مدیریت جامع منابع می‌باشد.

فردی که مسئول و پاسخگوی تمام فعالیت‌های مدیریتی حادثه، از جمله توسعه راهبردها، تاکتیک‌ها، درخواست و توزیع منابع می‌باشد.

Incident commander

فرمانده حادثه

- فرمانده حادثه دارای اختیارات کلی و مسئولیت اجرای عملیات حادثه و همچنین مسئول مدیریت تمامی فعالیت‌های مرتبط با عملیات حادثه در صحنه حادثه می‌باشد.

رویکرد جامع ملی برای مدیریت مراحل پیشگیری، آمادگی، پاسخ، و بازیابی بعد از رخداد بلایای طبیعی و انسان ساخت (تعمدی و غیر تعمدی) و دیگر شرایط اضطراری.

Incident management

مدیریت حادثه

- مدیریت حادثه شامل انجام اقدامات و فعالیت‌های مرتبط در سطوح محلی، منطقه‌ای و ملی بوده که خود حادثه و عواقب ناشی از آن را شامل می‌شود.

طراحی اقداماتی که در جریان یک حادثه برای به حداقل رساندن اثرات حادثه مانند آسیب به انسان‌ها، خسارت به اموال و یا محیط زیست صورت می‌گیرد.

Incident mitigation

تخفیف حادثه

<p>سامانه مراقبت از مصدومان ترومایی است که می تواند در مراکز مراقبت سلامت ادغام شده و به ارائه زنجیره ای از خدمات برای افرادی که در جریان حوادث مجروح شده و نیاز به مراقبت در مرکز مراقبت های حاد دارند، می پردازد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • در چنین سامانه ای، نیازهای بیماران آسیب دیده با تجهیزات بیمارستان مناسب همسان سازی شده است. 	<p>Inclusive trauma care system سامانه فراگیر مراقبت تروما</p>
<p>تجهیزات صنعتی که برای تولید، تعمیر و نگهداری و تحقیق و توسعه استفاده می شوند و شامل اموال حقیقی و حقوقی مرتبط با آن، ساختمان ها، سازه ها و تجهیزات نیرو گاهی می شود.</p>	<p>Industrial facilities تسهیلات صنعتی</p>
<p>شرایط آمادگی در صنعت برای تولید مواد ضروری و پایه برای حمایت از اهداف ملی نظامی</p>	<p>Industrial preparedness آمادگی صنعتی</p>
<p>اقداماتی که انجام می شوند تا از در دسترس بودن منابع صنعتی و قابلیت افزایش رضایت بخش ظرفیت و نیز بسیج امکانات در شرایط اضطراری، اطمینان حاصل شود.</p>	<p>Industrial preparedness planning برنامه ریزی آمادگی صنعتی</p>
<p>برنامه ها، اقدامات و یا تدابیری که لازم است تا یک واحد صنعتی، چه دولتی و چه غیر دولتی، برای اهداف نظامی ملی، از شرایط عادی به شرایط فوریتی، تبدیل شود. این برنامه ها شامل تدابیر آمادگی مربوط به صنعت مثل مدرن سازی، توسعه و حفظ تسهیلات تولید و خدمات و سایر موارد مؤثر برای برنامه ریزی در صنعت، می شود.</p>	<p>Industrial Preparedness Program برنامه آمادگی صنعتی</p>
<p>علمی که به مطالعه در خصوص فرآیند تولید، استفاده و انتقال اطلاعات می پردازد.</p>	<p>Information science علم اطلاعات</p>

<p>محافظت از اطلاعات و سامانه های اطلاعاتی در مقابل دسترسی بدون اجازه و یا دستکاری اطلاعات در مراحل ذخیره، پردازش، انتقال و همچنین جلوگیری از محدودیت دسترسی کاربران مجاز می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • امنیت اطلاعات شامل تدابیر لازم برای شناسایی، مستندسازی و بررسی این تهدیدهاست. • امنیت اطلاعات ترکیبی از امنیت رایانه‌ای و امنیت ارتباطات است. 	<p>Information security امنیت اطلاعات</p>
<p>فرآیندی است که طی آن اطلاعات تولید شده به فراخور نیاز بین سازمان‌ها یا اشخاص توزیع می‌شود. این فرآیند، برای امنیت حوزه‌های استحفاظی، جهت افزایش آمادگی در برابر مخاطرات حیاتی است. فرآیندها و سازوکارهای مؤثر به اشتراک گذاری اطلاعات، مسئولان امنیت عمومی را قادر می‌سازد تا به اطلاعات کلیدی مربوط به مخاطرات خرابکارانه‌ای مانند تروریسم به سرعت و به نحو مؤثری دست یابند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این اطلاعات موجب می‌شوند مسئولان، آسیب پذیری های محلی را به دقت ارزیابی کنند، منابع را به درستی اختصاص دهند و تغییرات شرایط تهدید را پایش نمایند. 	<p>Information sharing به اشتراک گذاری اطلاعات</p>
<p>هرگونه تجهیزات و یا سامانه‌های تجهیزاتی به هم پیوسته که برای دریافت خودکار، ذخیره‌سازی، دستکاری، مدیریت، جابجایی، کنترل، نمایش، سوئیچ کردن (راه‌گزینی)، تبادل، ارسال یا دریافت داده و یا اطلاعات که برای پشتیبانی کارکردها و عملیات‌ها استفاده می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این فناوری شامل رایانه‌ها، تجهیزات کمکی مانند تجهیزات اطلاعات بصری، نرم افزار، سخت افزار و روندها و خدمات مشابه (شامل خدمات پشتیبانی) و منابع مرتبط می‌شود. 	<p>Information technology (IT) فناوری اطلاعات</p>

<p>سامانه‌های فیزیکی که خدمات عمومی ارائه می‌کند، مانند:</p> <ul style="list-style-type: none"> • اجزای فیزیکی آب، فاضلاب و زیرساخت‌های آب شامل لوله‌های آب، ساختمان‌ها، تأسیسات پمپاژ و واحدهای تصفیه. • اجزای فیزیکی زیرساخت‌های اطلاعاتی شامل هر چیزی که برای اتصال رایانه‌ها به هم و ارتباط کاربران به کار می‌رود؛ شامل خطوط تلفن، خطوط کابلی تلویزیون، ماهواره‌ها و آنتن‌ها، سایر وسایل (مثلاً روتر، تجمیع کننده و تکرار کننده)، مسیرهای کنترل انتقال و حتی نرم افزاری که برای ارسال، دریافت و مدیریت سیگنال‌ها استفاده می‌شود. • سامانه حمل و نقل در یک منطقه شامل فرودگاه‌ها، محل‌های فرود هلیکوپتر؛ بزرگراه‌ها، پل‌ها، تونل‌ها، خیابان‌ها، پل‌های هوایی؛ راه آهن، پل مخصوص عبور قطار و همچنین راه‌های آبی، کانال‌ها، سدها، بنادر، گذرگاه‌ها، لنگرگاه‌ها، اسکله‌ها، موج‌شکن‌ها و سدهای محلی 	<p>Infrastructure زیر ساخت</p>
<p>رویکرد علمی به آسیب دیدگی شامل تحلیل، اخذ اطلاعات، تشخیص مشکل صدمه دیدگی در گروه‌های پر خطر، تحلیل راهکارهای موجود برای درمان و ارائه خدمات درمانی و ارزیابی اقدامات انجام شده.</p>	<p>Injury control کنترل صدمه</p>
<p>سامانه‌هایی که استفاده از رایانه و فناوری ارتباطات از راه دور را ارتقا می‌دهند تا ایمنی و بهره‌وری انتقال اطلاعات افزایش یابد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • فناوری‌های زیادی در عرصه سامانه‌های اطلاعاتی هوشمند وجود دارد که در ارتباطات از راه دور، حسگرها و رایانه‌های مورد استفاده در ارتقای عملکردها عملیاتی (ظرفیت‌ها و توان عملیات)، ایمنی و امنیت بزرگراه‌ها و انواع تجهیزات حمل و نقل به کار می‌روند. 	<p>Intelligent information systems (ITS) سامانه اطلاعاتی هوشمند</p>

جدا کردن یک فرد یا حیوان آلوده از بقیه، در دوره‌ای که بیماری مسری است؛ برای جلوگیری یا محدودسازی انتقال یک عامل عفونی از افراد آلوده به کسانی که مستعد بیمار شدن هستند و یا می‌توانند عامل بیماری را به بقیه منتقل کنند.

- مراکز پیشگیری و کنترل بیماری‌ها، در حال حاضر، چهار دسته جداسازی را در نظر می‌گیرند: ۱- جداسازی برای جلوگیری از تماس بیماران یا افراد آلوده با سایر افراد ۲- جداسازی برای پیشگیری از انتقال عامل عفونی از طریق قطرات کوچک ۳- جداسازی برای جلوگیری از انتقال عامل عفونی از طریق هوا ۴- جداسازی استاندارد
- هفت دسته قدیمی جداسازی شامل جداسازی مطلق، جداسازی تماسی، جداسازی تنفسی، جداسازی سل، جداسازی روده‌ای، جداسازی ترشحات و جداسازی خون بود.

Isolation جداسازی

منطقه تحت پوشش یک حکومت یا نهاد می‌باشد. سازمان‌های عمومی در حوادث در یک مرز مشخص، مسئولیت و اختیارات دارند که به آن، حوزه استحفاظی می‌گویند. این حوزه می‌تواند مرزهای جغرافیایی و یا سیاسی باشد (مثلاً کشور، استان، شهرستان، روستا و دهستان) و یا بر اساس شرح وظایف و عملکردها مجزا گردد (مثلاً قضایی و یا سلامت عمومی).

Jurisdiction حوزه استحفاظی (قضایی)

یک سامانه پیچیده و به هم متصل از آزمایشگاه‌ها که آزمایشگاه مرجع کشور و مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر و سایر سازمان‌های مرتبط با همکاری همه بخش‌های آزمایشگاهی اعم از خصوصی و دولتی در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی ایجاد کرده تا به همه‌گیری‌ها و تهدیدات بیوتروریسم پاسخ دهند. این شبکه ظرفیت آزمایش‌های لازم را در کشور با تعریف سطح‌بندی خدمات آزمایشگاهی ایجاد نموده است. همچنین آزمایشگاه مرجع از طریق نمایندگان خود در دانشگاه‌های علوم پزشکی آزمایشگاه‌های منتخب برای پاسخ به حوادث بزرگ را مشخص نموده است.

Laboratory Response Network (LRN) شبکه پاسخ آزمایشگاهی

یک سازمان که به عنوان نماینده برای اجرای یک برنامه در سطوح مختلف محلی، استانی یا منطقه‌ای کار می‌کند. سازمان مدیریت حوادث و بلایا، سازمان مسئول از طرف دولت برای مدیریت و هماهنگی پاسخ به بلایا در هر منطقه است.	Lead agency سازمان پاسخگو
فرآیند هدایت و هماهنگ نمودن دیگران برای انجام یک مأموریت به وسیله مشخص کردن هدف، مسیر و ایجاد انگیزه برای آنان. رهبری مؤثر، توانمندی‌های بالقوه افراد را به ظهور می‌رساند.	Leadership رهبری
عضو مجلس یا هیئت قانون‌گذار که در فرآیند انتخاباتی برگزیده می‌شود تا به عنوان مدافع خواسته‌های قانونی رأی‌دهندگان حوزه انتخاباتی خود در فرآیند قانون‌گذاری اعمال نظر نماید.	Legislator قانون‌گذار
به زیرساخت‌هایی اطلاق می‌شود که برای برقراری و تأمین ارتباطات، آب و فاضلاب، ذخیره‌سازی مایحتاج، خدمات درمانی و توزیع سوخت ایجاد شده‌اند.	Lifelines شریان‌های حیاتی
نهاد یا سازمان دولتی است که برای برنامه‌ریزی، ارائه و ارزیابی خدمات پزشکی اورژانس محلی تعیین شده است.	Local EMS agency سازمان اورژانس محلی
مقامات دولتی محلی که در شهر، شهرستان یا منطقه ویژه در حد اختیارات خود به اداره امور آن محل می‌پردازند.	Local government دولت محلی
در مفهوم غیر نظامی عبارت است از بخشی از زنجیره تأمین که به برنامه ریزی، اجرا و کنترل مؤثر و کارآمد فرآیند ذخیره‌سازی کالاها، ارائه خدمات و اطلاعات مرتبط از نقطه مبدأ تا نقطه مصرف مشتریان می‌پردازد.	Logistics پشتیبانی

<p>هر مخاطره طبیعی (از قبیل انواع توفان‌ها، گردبادها، طغیان رودخانه‌ها، امواج جزر و مدی، سونامی، زلزله، فوران آتشفشانی، زمین لغزش، حرکت توده های گل، توفان برف و خشکسالی) یا صرف نظر از علت، هر نوع حادثه (مانند آتش سوزی، سیل، انفجار و از این قبیل) در هر نقطه از کشور که بر اساس تشخیص دولت، از نظر ایجاد صدمات به حدی شدید و بزرگ است که نیازمند امدادرسانی اساسی با کمک گرفتن از منابع محلی، منطقه‌ای، ملی و سازمان‌های امدادرسان است تا از این طریق به کاهش خسارات و تلفات و رنج و سختی کمک نمایند.</p>	<p>Major disaster بلایای بزرگ</p>
<p>حوادثی مانند جنگ، درگیری‌های مسلحانه یا نزاع‌های داخلی و نیز حوادث تکنولوژیکی مانند حوادث صنعتی، تصادفات ریلی و غیره که بطور وضوح، انسان در بروز آن‌ها دخیل است.</p>	<p>Man-made disaster بلایای انسان ساخت</p>
<p>فرآیند اتخاذ تصمیم، سازماندهی، هدایت و ایجاد هماهنگی است که در یک سازمان و توسط یک یا چند نفر صورت می‌گیرد تا با بهره برداری مناسب از منابع موجود (انسانی، مالی، تجهیزات و غیره) فعالیت‌های افراد دیگر را به منظور دستیابی به اهداف مشخص که توسط هر فرد به تنهایی قابلیت دسترسی ندارد، هماهنگ کند.</p>	<p>Management مدیریت</p>
<p>نوعی از تخلیه جمعیت است که بر حسب تشخیص مسئولان محلی ضرورت دارد تا افراد، منطقه را به صورت گسترده و احتمالاً برای یک دوره طولانی که بیشتر از ۲۴ ساعت می‌باشد، ترک نمایند.</p>	<p>Mandatory evacuation تخلیه اجباری</p>
<p>مصدومان زیادی که بر اثر حوادثی مانند سوانح هوایی، توفان‌های شدید، زلزله یا حملات مسلحانه و از این قبیل، در یک مدت زمان نسبتاً کوتاه به وجود می‌آیند. از آنجا که جوامع از نظر وسعت، بزرگی و دسترسی به منابع (ظرفیت‌های موجود برای پاسخ) متفاوت می‌باشند، عدد خاصی را به عنوان حداقل تعداد مصدومان نمی‌توان تعیین کرد. معمولاً حوادث با مصدومان انبوه، زمانی اتفاق می‌افتد که نیازهای به وجود آمده فراتر از ظرفیت و توانایی پاسخ منطقه متأثر باشد.</p>	<p>Mass casualty مصدومان انبوه</p>

<p>Mass casualty incident (MCI) حادثه با مصدومان انبوه</p>	<p>موقعیتی است که در آن شمار زیادی مجروح یا بیمار در نتیجه بروز یک حادثه از قبیل حوادث طبیعی، فناوری‌زاد یا اقدامات تروریستی به جای می‌ماند.</p> <ul style="list-style-type: none"> این شرایط زمینه‌ساز هجوم تعداد بالایی از مصدومان به بیمارستان‌ها و سایر مراکز درمانی می‌شود.
<p>Mass fatality incident حادثه با تلفات انبوه</p>	<p>شرایطی است که در آن تعداد کشته‌های ناشی از حادثه بیشتر از توان رسیدگی و مدیریت منابع محلی است. از آنجا که جوامع از نظر وسعت، بزرگی و دسترسی به منابع (ظرفیت‌های موجود برای پاسخ) متفاوت می‌باشند، عدد خاصی را به عنوان حداقل تعداد افراد کشته شده نمی‌توان تعیین کرد.</p> <ul style="list-style-type: none"> امکان دارد تعداد ۵ کشته در یک حادثه برای منطقه روستایی به عنوان تلفات انبوه لحاظ گردد اما همین تعداد کشته برای منطقه شهری وسیع این مفهوم را نداشته باشد.
<p>Mass fatality management مدیریت تلفات انبوه</p>	<p>رسیدگی به امور متوفیان شامل بازیابی، شناسایی و انتقال آنان که از مسؤلیت‌های پزشکی قانونی محل وقوع حادثه است.</p> <ul style="list-style-type: none"> سه حیطة عملیاتی اصلی در پاسخ به حوادث با تلفات انبوه، شامل <u>جستجو و بازیابی اجساد</u>، <u>انجام اقدامات پزشکی قانونی</u> و <u>کمک به خانواده‌های متوفیان</u> است.
<p>Mass-gathering medical care مراقبت پزشکی در تجمع انبوه</p>	<p>مجموع خدمات مراقبت فوریتی سازماندهی شده برای تماشاچیان و شرکت‌کنندگان در مراسمی است که ممکن است در آن تعداد زیادی از افراد (به عنوان مثال؛ حداقل ۱۰۰۰ نفر) در زمانی مشخص و در مکان خاصی تجمع کرده باشند.</p>
<p>Medical direction (offline) هدایت پزشکی (آفلاین)</p>	<p>نهادینه کردن و پایش همه اجزای سامانه خدمات پزشکی در فوریت‌ها که شامل پروتکل‌های درمانی، دستورات حفاظتی، برنامه‌های آموزشی و کنترل کیفیت می‌باشد.</p>

هدایت مستقیم پزشکی پرسنل فوریت‌های پیش بیمارستانی از راه دور که توسط پزشک یا یک منبع ارتباطی مجاز که تحت نظر پزشک صورت می‌گیرد.

Medical direction (online)
هدایت پزشکی (آنلاین)

مجموع توانمندی‌های نظامی یک جامعه که توانایی دستیابی به اهدافی خاص در زمان جنگ را برای آن فراهم می‌کند. این توانمندی‌ها دارای چهار مؤلفه و عنصر اصلی می‌باشد که عبارتند از:

- ساختار سازمانی: شامل تعداد، اندازه و ترکیب واحدهایی است که نیروی دفاعی را تشکیل می‌دهند.
- نوسازی: شامل مهارت‌های فنی نیروها، واحدها، سامانه‌های تسلیحاتی و تجهیزات می‌باشد.
- آمادگی: توانایی نیروها، واحدها، سامانه‌های تسلیحاتی یا تجهیزات برای انجام وظایفی که برای آن‌ها طراحی شده‌اند (شامل قدرت بسیج و به کارگیری بدون تأخیر امکانات).
- پایداری: قدرت نگهداری سطح و مدت توان عملیاتی لازم برای دسترسی به اهداف نظامی می‌باشد.

Military capability
توانایی‌های نظامی

مجموعه فعالیت‌هایی که برای حذف خطرات مخاطرات برای مردم یا اموال آنان یا کاهش اثرات واقعی یا بالقوه مخاطرات صورت می‌گیرد. در اغلب موارد اثرات نامطلوب حوادث را نمی‌توان از بین برد اما می‌توان شدت آن‌ها را کاهش داد. اقدامات کاهش‌ی ممکن است قبل، حین یا پس از حادثه به انجام برسند. اقدامات کاهش‌ی اغلب بر پایه درس‌های آموخته شده از حوادث قبلی طراحی می‌شوند.

- کاهش آثار بلایا شامل اقدامات مداومی است که احتمال بروز، مواجهه و آسیب دیدن از مخاطرات را کاهش می‌دهد. این اقدامات می‌تواند شامل منطقه‌بندی و تدوین آئین‌نامه‌های ساخت و ساز، مهار دشت‌های سیلابی، تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به تهدیدها در جهت تعیین میزان امنیت یک ساختمان یا تسهیلات موقتی باشد.
- کاهش آثار بلایا می‌تواند تلاش برای آموزش دولت‌ها، مشاغل یا عموم مردم در مورد اقداماتی باشد که برای کاهش خسارات و تلفات ناشی از حوادث و بلایا باید انجام شوند.

Mitigation
کاهش آثار نامطلوب حوادث و بلایا

<p>شناسایی فرآیندها و اقداماتی که به کارگیری آن‌ها موجبات کاهش خسارات و تلفات ناشی از یک مخاطره مشخص را در پی دارد.</p> <p>در این رابطه ارزیابی هزینه و اثر بخشی فرآیندها و اقدامات به کار گرفته شده برای کاهش اثرات مخاطره نیز صورت می‌گیرد.</p>	<p>Mitigation evaluation ارزیابی کاهش آثار بلایا</p>
<p>وسيله‌ای است که قابلیت و توانمندی استفاده در محیط‌هایی بدون خدمات پایه ارتباطی و یا با حداقل امکانات را به صورت یک مرکز عملیات سیار خود کفا داشته و فرآیند ارتباطات را بین نهادها و مؤسسات موجود از طریق آنتن‌های ثابت و یا تجهیزات ارتباطی بدون سیم تسهیل می‌کند.</p> <p>• این واحد سیار فضای مناسب کاری و خدمات پایه را برای ارائه عملکردهای روزمره و رفع نیازهای پرسنل در کوتاه مدت و یا بلند مدت فراهم می‌کند.</p>	<p>Mobile communications center مرکز ارتباطات سیار</p>
<p>نسبتی از جمعیت است که در طی یک دوره زمانی مشخص فوت می‌کنند. در این نسبت صورت کسر تعداد افراد فوت شده در طی یک دوره زمانی و مخرج کسر اندازه کل جمعیت منطقه است که به طور معمول جمعیت وسط سال محاسبه و در نظر گرفته می‌شود. میزان مرگ‌ومیر ممکن است به صورت نرخ خام مرگ‌ومیر (صورت کسر تعداد افراد فوت شده در طی یک دوره و مخرج کسر تعداد کل جمعیت در سال) و یا میزان‌های اختصاصی مرگ و میر بر اساس نوع بیماری‌ها و یا شرایطی مثل وقوع بلایا و یا گاهی برای سن، جنس، مکان وقوع مرگ و یا سایر ویژگی‌ها بیان گردد.</p> <p>• میزان مرگ‌ومیر یکی از شاخص‌های مهم اثرات بلایا در بسیاری از منابع و پایگاه‌های داده‌ها می‌باشد.</p>	<p>Mortality rate میزان مرگ و میر</p>
<p>یک مرکز هماهنگی بین سازمانی که در زمان رویدادهای امنیتی ویژه به عنوان یکی از اجزای مدیریت مشترک برقرار و دایر می‌شود. این مرکز به عنوان بخش مهم و اصلی برای برنامه‌ریزی و هماهنگی امنیتی بین سازمانی، از جمله هماهنگی تمام اطلاعات ملی ویژه حوادث امنیتی از سایر مراکز داخل سازمان (به عنوان مثال پست‌های فرماندهی پلیس) و دیگر مراکز بین سازمانی (به عنوان مثال، مراکز عملیات مدیریت حوادث و بلایا در استان) به کار گرفته می‌شود.</p>	<p>Multi-agency command center مرکز فرماندهی چند سازمانی</p>

<p>نهادی است که در اندازه و محدوده‌ای گسترده‌تر از سامانه هماهنگی چند سازمانی عمل می‌کند. این نهاد ممکن است اولویت‌ها و نحوه تخصیص منابع مرتبط در حوادث را تعیین نموده، تضاد سیاست‌های سازمان‌ها را حل کرده و با ارائه هدایت و رهنمودهای راهبردی از فعالیت‌های مدیریت حادثه حمایت نماید.</p>	<p>Multi-agency coordination entity نهاد هماهنگی چند سازمانی</p>
<p>سامانه‌ای که ساختاری جهت پشتیبانی هماهنگی به منظور اولویت‌بندی حوادث، تخصیص منابع ضروری، یکپارچه‌سازی سامانه‌های ارتباطی و هماهنگی اطلاعات را فراهم می‌نماید. این سامانه ترکیبی از مراکز هدایت عملیات فوریت، امکانات، تجهیزات، پرسنل، نهادهای هماهنگی چند مؤسسه خاص، روش‌ها و ارتباطات است که با چارچوبی مشترک برای هماهنگی و حمایت از مدیریت حادثه، یکپارچه و منسجم شده است.</p> <ul style="list-style-type: none"> این سامانه به مؤسسات و سازمان‌ها در یکپارچه‌سازی و ادغام کامل زیر سامانه‌های سامانه ملی مدیریت حوادث کمک می‌کنند. 	<p>Multi-agency coordination system سامانه هماهنگی چند سازمانی</p>
<p>هر گونه فعالیتی در ارتباط با برنامه‌هایی برای ساخت و تولید تسهیلات نظامی، کمک نظامی به کشورهای خارجی، ذخیره‌سازی تجهیزات و ایجاد فضا را می‌گویند.</p> <ul style="list-style-type: none"> دفاع ملی شامل حمایت از زیرساخت‌های حیاتی و استقرار مجدد آنهاست. 	<p>National defense دفاع ملی</p>
<p>سامانه‌ای که رویکردی همسان را در سرتاسر کشور برای سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی، بخش خصوصی و سازمان‌های غیر دولتی جهت کار با یکدیگر به صورت مؤثر و کارآمد به منظور آمادگی، پاسخ و بازیابی در حوادث ملی صرف نظر از علت، اندازه و پیچیدگی آنها فراهم می‌آورد.</p> <ul style="list-style-type: none"> به منظور ایجاد سازگاری و قابلیت همکاری بین سازمان‌ها و قسمت‌های مختلف دولت، این سامانه مجموعه‌ای از مفاهیم، اصطلاحات و اصول اساسی و مشترک دارد که شامل؛ سامانه فرماندهی حادثه، سامانه هماهنگی چند سازمانی، آموزش، شناسایی و مدیریت منابع، شرایط احراز، صلاحیت و گواهی‌ها، جمع‌آوری، پایش و گزارش اطلاعات مربوط به حادثه و منابع آن است. 	<p>National Incident Management System (NIMS) سامانه ملی مدیریت حوادث</p>

<p>سناریوهایی در سطح ملی و مشتمل بر مخاطرات فاجعه باری که دارای بیشترین اثرات جهت ایجاد تلفات و خسارات انبوه، از دست دادن کلان دارایی‌ها و اختلال اجتماعی وسیع می‌باشند. به‌طور مثال: سناریوهایی برای زلزله، انتشار آئروسول سیاه زخم و یا انفجار تانکر گاز کلر. سناریو باید شامل وظایف حیاتی باشد که ممکن است در یک حادثه بزرگ انجام شود.</p>	<p>National planning scenarios سناریوهای برنامه‌ریزی ملی</p>
<p>عبارت است از وجود برنامه‌ها، خط‌مشی‌ها، روش‌های اجرایی، آموزش و تمرین و تجهیزات ضروری در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی به منظور افزایش توان پیشگیری، پاسخ و بازیابی در حوادث عمده مانند: حوادث تروریستی، بلایای بزرگ و سایر فوریت‌ها. در اصل این آمادگی باید برای تمام مخاطرات وجود داشته باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • اقدامات آمادگی در چهارچوب مدیریت خطر بلایا و با هدف ساخت ظرفیت‌های مورد نیاز مدیریت مؤثر تمام انواع فوریت‌ها و گذار منظم از مرحله پاسخ به مرحله بازیابی پایدار صورت می‌گیرد. • آمادگی بر پایه تحلیل دقیق خطر و ارتباط مناسب با سامانه‌های هشدار اولیه انجام می‌گیرد و شامل فعالیت‌هایی مانند: طرح‌ریزی رویدادهای احتمالی، ذخیره‌سازی تجهیزات و مایحتاج، ایجاد ساز و کارهای هماهنگی، تخلیه، اطلاع‌رسانی همگانی، آموزش و تمرین‌های میدانی است. این موارد باید توسط ظرفیت‌های رسمی سازمانی، قانونی و مالی حمایت شوند. 	<p>National preparedness آمادگی ملی</p>
<p>برنامه‌ای در سطح ملی و با رویکرد تمام مخاطرات به منظور تقویت توانایی کشور برای مدیریت حوادث ملی می‌باشد. این برنامه با ادغام و ترکیب کردن بهترین عملکردها و روش‌های اجرایی از رشته‌ها و حوزه‌های مختلف درگیر در فرآیند مدیریت فوریت‌ها و منسجم کردن آن‌ها در قالب یک ساختار متحد و یکپارچه به‌منظور شکل دادن اصول چگونگی هماهنگی دولت با بخش‌های منطقه‌ای و محلی دولتی و بخش‌های خصوصی در جریان حوادث شکل گرفته است. هدف اصلی این برنامه ایجاد یک پاسخ هماهنگ، منسجم و مؤثر به پیامدهای حوادث ملی در کشور است.</p>	<p>National Response Plan برنامه پاسخ ملی</p>

<p>عبارت است از؛ هنر و دانش توسعه، به‌کارگیری قدرت‌های سیاسی، اقتصادی و روانشناختی کشور به اضافه توان نیروهای مسلح در هنگام صلح و جنگ برای محفوظ نگاه داشتن اهداف ملی.</p> <ul style="list-style-type: none"> • در واقع راهبرد ملی مجموعه تدابیر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و نظامی ملی می‌باشند. 	<p>National strategy راهبرد ملی</p>
<p>در واقع سامانه هشدار اولیه عبارت از مجموعه ظرفیت‌های مورد نیاز برای تولید و انتشار اطلاعات به موقع و قابل درک نسبت به وقوع یک مخاطره برای افراد، جوامع و سازمان های مورد تهدید است تا برای اقدامات مناسب در زمان مناسب آماده شوند. هدف از استقرار سامانه هشدار اولیه، پیشگیری و کاهش احتمال آسیب‌ها یا خسارات است.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این سامانه، بخش ملی سامانه هشدار دفاع غیر نظامی در یک کشور است که برای انتشار هشدارها و سایر اطلاعات مرتبط با فوریت‌ها از مراکز یا مناطق هشدار در هر منطقه یا استان استفاده می‌کند. 	<p>National Warning System سامانه هشدار ملی</p>
<p>بلایایی با منشأ طبیعت هستند که به دلیل وجود آسیب‌پذیری و ظرفیت ناکافی برای مقابله و پاسخ باعث از هم‌گسیختگی جدی عملکرد یک اجتماع یا جامعه شده و منجر به خسارات و آثار سوء گسترده انسانی، اقتصادی یا محیطی می‌شوند، به طوری که تطابق با آن‌ها فراتر از توانایی اجتماع یا جامعه تحت تأثیر، با اتکا بر منابع داخلی و در دسترس خودش می‌باشد.</p>	<p>Natural disaster بلای طبیعی</p>
<p>پدیده‌ایی با منشأ طبیعت که می‌تواند باعث مرگ، مصدومیت یا دیگر تأثیرات سوء بر سلامت، آسیب به اموال، معیشت و خدمات، از هم‌گسیختگی اجتماعی و اقتصادی یا آسیب زیست محیطی شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • افزایش وقوع برخی مخاطرات زمین‌شناختی و آب و هوایی مانند رانش زمین، سیل، نشست زمین و خشکسالی، ناشی از برهم کنش مخاطرات طبیعی با بهره‌برداری بیش از حد یا فرسایش منابع زمینی و محیطی در اثر فعالیت انسان‌هاست. 	<p>Natural hazard مخاطره طبیعی</p>

<p>فرآیند نظام‌مند شناسایی اختلافات و تفاوت‌ها بین آنچه که وجود دارد و آنچه که در حال حاضر مورد نیاز است، می‌باشد. نیازسنجی برای شناسایی علل احتمالی اختلافات بین نیازمندی‌های حال و آینده نیز صورت می‌گیرد.</p>	<p>Needs assessment نیازسنجی</p>
<p>تراکم و انبوه مواردی از بیماری در یک محیط مشخص و در بازه زمانی معین، با در نظر گرفتن این موضوع که تعداد این موارد باید بیش از حد مورد انتظار در منطقه باشد. در واقع، طغیان به همه‌گیری اطلاق می‌شود که میزان بروز یک بیماری در یک مکان محدود مثل یک روستا یا شهر افزایش داشته است.</p> <ul style="list-style-type: none"> • بسیاری از اپیدمیولوژیست‌ها واژه‌های طغیان و همه‌گیری را به جای یکدیگر مورد استفاده قرار می‌دهند. اما برخی از آنان واژه همه‌گیری را فقط در مورد درگیری تعداد زیادی از مردم در یک محدوده وسیع جغرافیایی به کار می‌برند. 	<p>Outbreak طغیان</p>
<p>به طور کلی هر گاه بر اساس معیارهای بالینی و اولویت نیاز به درمان، سطح تریاژ بیماران بیش از اندازه واقعی تعیین گردد، نوعی تریاژ بیش از حد رخ داده است. به عنوان مثال قرار دادن بیماری با اولویت دوم (زرد) در جایگاه اولویت اول (قرمز).</p> <ul style="list-style-type: none"> • در نقطه مقابل این حالت واژه تریاژ پایین تر از حد (Under Triage) وجود دارد که این مورد بسیار خطرناک بوده و می‌تواند با تأخیر در رسیدگی به بیمار باعث مرگ یا ناتوانی وی شود. 	<p>Over triage تریاز بیش از حد</p>
<p>وسایل و تجهیزات ایمنی و حفاظت شخصی که برای محافظت و جداسازی افراد در مواجهه با مخاطرات شیمیایی، زیستی و فیزیکی مورد استفاده قرار گرفته و بر اساس نوع و کاربری به چهار سطح A، B، C و D تقسیم‌بندی می‌شوند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • سطح C که بیشتر توسط کارکنان بهداشتی و درمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد شامل گان، دستکش، ماسک ساده و فیلتردار، عینک، شیلد محافظ صورت، کاور، کفش و چکمه است. 	<p>Personal protective equipment تجهیزات حفاظت شخصی</p>

<p>عبارت از روشی نظام‌مند برای ساختن، انجام دادن و یا به انجام رساندن اقداماتی برای رسیدن به هدف مشخص می‌باشد. انواع برنامه در مدیریت فوریت شامل موارد زیر است:</p> <p>برنامه آمادگی: چگونه ظرفیت را افزایش دهیم؟</p> <p>برنامه پاسخ: چگونه از ظرفیت موجود استفاده کنیم؟</p> <p>برنامه اقتضایی: چگونه به شرایط احتمالی پیش آمده (مثلاً بدترین حالت) پاسخ دهیم؟</p> <p>برنامه تداوم ارائه خدمات: چگونه در زمان رخداد مخاطره ارائه خدمات ضروری ادامه یابد؟</p> <p>برنامه بازیابی: چگونه کارکردها به حالت عادی برگشته و بازسازی انجام شود؟</p>	<p>Plan برنامه</p>
<p>عمل یا فرآیند تدوین و طراحی یک برنامه به منظور رسیدن به یک راهکار معین و روشن می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • مثل برنامه‌ریزی عملیات فوریت "Emergency Operation Planning" 	<p>Planning برنامه‌ریزی</p>
<p>سازه‌ای با قابلیت حمل، جابجایی و مونتاژ سریع که از آن برای قرنطینه کردن افرادی که در جریان یک حادثه تعمدي یا مخاطره طبیعی با یک همه‌گیری مواجهه داشته‌اند استفاده می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این مرکز مکانی است که در آن می‌توان گروه زیادی از بیماران را بدون آلوده نمودن فضاهای دیگر با استفاده از تجهیزات یک بار مصرف درمان نمود. 	<p>Portable emergency isolation treatment center مرکز قابل حمل مراقبت از بیماران نیازمند جداسازی</p>
<p>اختلالی روانی است که می‌تواند پس از تجربه و یا مشاهده حوادث تهدید کننده حیات مانند مبارزه‌های نظامی، بلایای طبیعی، حوادث تروریستی، تصادف‌های شدید و یا ضرب و جرح و خشونت فردی مانند تجاوز جنسی رخ دهد. افرادی که از PTSD رنج می‌برند اغلب صحنه حادثه، برای ایشان از طریق کابوس و بازگشت گذشته تداعی می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • مشکل خواب و احساس گسست و بیگانگی از علائم این اختلال می‌باشد. 	<p>Post-traumatic stress disorder (PTSD) اختلال استرس پس از حادثه</p>

<p>برنامه‌ریزی مکانی پیش از حادثه (یا برنامه‌ریزی از قبل) که شامل جمع‌آوری و ذخیره اطلاعات مهم در یک مکان خاص و تعیین خصوصیات و ویژگی‌های مخاطرات مکان مورد نظر برای تعیین اهداف پاسخ اضطراری می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • به طور کلی، دو نوع عمومی از برنامه‌ریزی‌های مکانی پیش از حادثه وجود دارد: ۱- برنامه‌های تاکتیکی "اقدام سریع": در این نوع برنامه‌ریزی از قبل، نمایی کلی از روش‌های فنی اولیه، طرح مکان و هر گونه مخاطرات مربوطه برای اولین پاسخ دهندگان در دقایق اولیه یک حادثه مهیا می‌شود. ۲- برنامه راهبردی جامع از پیش تعیین شده: برنامه‌ای عمیق، با جزئیات دقیق اطلاعات برنامه‌ریزی پیش از حادثه بوده و برای فرماندهان حادثه و دیگر پرسنل استراتژیکی که برای دوره زمانی بلند مدت پاسخ به حادثه طراحی شده است. 	<p>Pre-incident site planning برنامه‌ریزی مکانی قبل از حادثه</p>
<p>ساز و کاری می‌باشد که از آن به منظور تعیین میزان تأثیر، بزرگی و گستره آسیب و همچنین نیازهای موجود در محل حادثه که توسط بخش‌های خصوصی و دولتی مسئول برآورده نشده، استفاده می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات به دست آمده از تحلیل ارزیابی‌ها، مستندات اساسی هستند که به‌واسطه آن‌ها مقامات محلی یا منطقه‌ای به مسئولین دولتی اعلام وضعیت کرده و از طریق این اطلاعات از مقامات استانی، منطقه‌ای یا ملی درخواست کمک می‌کنند. 	<p>Preliminary damage assessment ارزیابی مقدماتی خسارت</p>
<p>فرآیند آمادگی شامل طیف وسیعی از وظایف ویژه و فعالیت‌های لازم می‌باشد که قبل از رخداد حوادث و مخاطرات برای ساخت، حفظ و بهبود قابلیت‌های عملیاتی به‌منظور پیشگیری و محافظت در برابر آسیب‌ها، ارائه پاسخ مناسب به اثرات، و بازیابی ناشی از عوارض حوادث صورت می‌گیرند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • آمادگی یک فرآیند مداوم بوده که شامل تلاش‌های تمام سطوح دولتی و بخش‌های خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) برای شناسایی تهدیدات، تعیین آسیب‌پذیری، و شناسایی ظرفیت (منابع) موجود و مورد نیاز می‌باشد. • آمادگی شامل طراحی سامانه‌های هشدار دهنده، برنامه‌ریزی برای تخلیه و جابجایی افراد، ذخیره‌سازی آب و مواد غذایی، ساخت سرپناه موقت، ابداع استراتژی‌های مدیریتی، و آموزش و تمرین‌های مرتبط با فاز پاسخ و بازیابی می‌باشد. 	<p>Preparedness آمادگی</p>

اقدامات صورت گرفته برای جلوگیری از وقوع یک حادثه و یا مداخله به منظور متوقف کردن روند یک حادثه پس از وقوع برای حفاظت از حیات، اموال و دارایی‌ها و محیط زیست می‌باشد.

- پیشگیری شامل استفاده از هوش و ذکاوت و اطلاعات برای طیفی از فعالیت‌ها شامل اقداماتی به‌عنوان عملیات بازدارندگی، افزایش بازرسی‌ها، بهبود عملیات پایش و امنیت، تحقیقات برای تعیین ماهیت و منبع تهدید، نظارت بر سلامت عمومی و آزمایش فرآیندهای کشاورزی، واکسیناسیون، جداسازی یا قرنطینه و همچنین وضع و اجرای قوانین خاص، اقدام برای ممانعت از فعالیت‌های غیرقانونی، ایجاد ممنوعیت در ایجاد اختلال و دستگیری عاملان اختلال می‌باشد.
- پیشگیری می‌تواند شامل فعالیت‌هایی باشد که توسط اولین پاسخ‌گویان فوریت در مراحل اولیه وقوع یک حادثه برای کاهش آثار و عواقب مخاطرات صورت می‌گیرند.

Prevention
پیشگیری

توانایی سامانه سلامت عمومی که برای افزایش ظرفیت برای مراقبت از بیماران و توان انجام اقداماتی بیشتر مانند تحقیقات اپیدمیولوژیکی، اطلاع‌رسانی خطر، استفاده از داروهای پروفیلاکسی یا واکسیناسیون، مدیریت مرگومیر انبوه، حمایت از سلامت روانی، خدمات آزمایشگاهی و دیگر فعالیت‌ها صورت می‌گیرند.

Public health surge capacity
فرا ظرفیت حوزه سلامت عمومی

این جایگاه مسئول جمع‌آوری اطلاعات، تولید و ارائه اخبار مربوط به حادثه به فرمانده یا انتشار اخبار با دستور فرماندهی حادثه، به مسئولین، رسانه‌ها و عموم مردم می‌باشد.

- داده‌های اولیه برای تولید اخبار از بخش برنامه‌ریزی و صحنه حادثه تهیه می‌شوند.

Public information officer
(PIO)
ارشد روابط عمومی

مکانی مجهز به امکانات و پرسنل جهت مدیریت کارآمد و پاسخ به موقع و مناسب به تماس‌های در خواست خدمات فوریت مانند پلیس، آتش نشانی و اورژانس پزشکی می‌باشد.

- در این مرکز پاسخ‌گوهای تماس اولیه بر اساس شکایت اصلی فرد تماس گیرنده، نوع خدمات مورد نیاز را تشخیص و پاسخ‌گوی مناسب را به محل اعزام می‌کند.

Public safety answering
point (PSAP)
مکان پاسخ ایمنی عمومی

<p>یکی از جایگاه‌های کارکنان فرماندهی می‌باشد که فرد حاضر در این جایگاه مسئول نظارت و ارزیابی خطرات ایمنی و یا موقعیت‌های غیر ایمن و انجام اقدامات جهت اطمینان از ایمنی پرسنل، افراد متأثر از حادثه و ناظران حاضر در منطقه می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این جایگاه همچنین به طور رسمی امور مربوط به مواد خطرناک در یک بلایا یا فوریت‌ها را به عهده دارد. 	<p>Public safety officer ارشد ایمنی عمومی</p>
<p>فردی آموزش دیده در استان یا شهرستان است که مسئول برقراری ارتباط از راه دور با افراد و تیم‌های پاسخ‌گوی دولتی یا داوطلب ارائه کمک‌های اضطراری در منطقه تحت تأثیر حادثه می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • علاوه بر این رابطین، با سازمان‌ها و نهادهای مسئول تیم‌های امدادی و کمک‌رسان ارتباط برقرار می‌کنند. 	<p>Public safety telecommunicator رابط ایمنی عمومی از راه دور</p>
<p>ایجاد ممنوعیت در ورود یا خروج از کشور و محدودیت فعالیت انسان‌ها و یا حیواناتی که بیمار نبوده اما به دلیل قرارگیری در معرض یک بیماری مسری در دوره سرایت آن، خطر ابتلا آن‌ها را تهدید می‌کند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ایجاد محدودیت در تردد افراد سالمی که در معرض یک عامل مسری قرار داشته‌اند، برای جلوگیری از تماس با مردم جامعه. 	<p>Quarantine قرنطینه</p>
<p>جابجایی مسافران شهری، بین شهری و حمل و نقل کالا از طریق خطوط راه آهن، که از قرارگیری دو ریل موازی از جنس فولاد، ساخته شده و عموماً توسط رابط‌های چوبی یا بتنی به یکدیگر متصل شده اند، تشکیل شده است.</p> <ul style="list-style-type: none"> • این نوع جابجایی یکی از روش‌های ایمن در سامانه حمل و نقل می‌باشد. 	<p>Rail transport حمل و نقل ریلی</p>
<p>عبارت از تعیین سریع میزان اختلال در عملکرد زیرساخت‌ها و ارزیابی منابع مورد نیاز اولیه جهت اجتناب از پاسخ غیر مؤثر در زمان وقوع حوادث و بلایا می‌باشد. برای دسترسی به نتایج قابل قبول در رابطه با میزان آسیب‌ها، ظرفیت‌های موجود و نیازهای جمعیت متأثر، از اپیدمیولوژی، آمار و اطلاعات جمعیت شناختی کمک گرفته می‌شود که به سه شکل انجام می‌شود: • ارزیابی سریع • ارزیابی دقیق • ارزیابی مداوم</p>	<p>Rapid needs assessment ارزیابی سریع نیازها</p>

<p>تیمی که بلافاصله پس از رخداد یک مخاطره اساسی و یا موقعیت اضطراری در منطقه، شروع به ارزیابی سریع نیازها می‌کند. این تیم اطلاعات لازم برای تعیین ملزومات و منابع مهم مورد نیاز جهت حمایت از فعالیت‌های پاسخ اضطراری را جمع‌آوری می‌کند. تیم ارزیابی، مسئولیت بررسی و ارزیابی تأثیرات کلی یک مخاطره و همچنین تعیین سطح پاسخ فوری در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای یا محلی را بر عهده دارد.</p> <p>• این تیم از هر دو روش مشاهده مستقیم و ابزارهای ارزیابی سریع برای اندازه‌گیری پیامدهای اختلال‌های وارده به ابعاد مختلف، استفاده می‌کند.</p>	<p>Rapid needs assessment team تیم ارزیابی سریع نیازها</p>
<p>فرآیند بازیابی بلایا یکی از مراحل چرخه مدیریت خطر بلایا می‌باشد که از دو بخش بازسازی (Reconstruction) و بازتوانی (Rehabilitation) تشکیل شده است. هدف اصلی در فرآیند بازیابی بازگرداندن کشورها، جوامع، خانواده‌ها و افراد متأثر به وضعیتی بهتر از قبل و کاهش خطر مخاطره در آینده می‌باشد.</p>	<p>Recovery بازیابی</p>
<p>مدت زمانی که طول می‌کشد تا یک سامانه بعد از اختلال یا نارسایی ایجاد شده در اثر رخداد مخاطره به شرایط عملکردی عادی قبلی و حتی بهتر از آن برگردد.</p>	<p>Recovery time زمان بازیابی</p>
<p>رویکردی نظام‌مند که جهت ارائه خدمات پزشکی فوریتی در یک منطقه جغرافیایی تعریف شده است. در کشور ما این تقسیم‌بندی به شکل قطبی صورت گرفته که هر قطب مشتمل بر چند استان می‌باشد. مانند قطب مرکز که شامل استان‌های تهران، البرز، مرکزی، قم و قزوین می‌باشد.</p>	<p>Regional EMS system سامانه پزشکی اضطراری منطقه‌ای</p>
<p>مرکزی که وظیفه آن، ارتقای هماهنگی بین بیمارستان‌های درگیر در یک حادثه پر تلفات می‌باشد. این مرکز هماهنگی می‌تواند به طور از پیش طراحی شده در بیمارستانی مشخص قرار داشته باشد یا زمان حادثه در بیمارستان متقاضی، مرکز ارتباطات فوریت‌ها یا در مرکز هدایت عملیات فوریت (EOC) منطقه تشکیل گردد.</p>	<p>Regional hospital coordination center مرکز هماهنگی بیمارستانی منطقه‌ای</p>

<p>عبارت از برنامه‌ریزی هماهنگی آمادگی بین بیمارستان‌ها و دیگر تسهیلات خدمات سلامت منطقه جغرافیایی در زمان وقوع حوادث می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> این برنامه‌ریزی شامل مکانیسم هشدار اولیه به موقع و مناسب در زمان حوادث پر تلفات، تبادل اطلاعات بین بیمارستان و اورژانس پیش‌بیمارستانی، استفاده مناسب از منابع و خدمات و ارتقای ارتباط بین بیمارستان و پرسنل اورژانس پیش‌بیمارستانی که در صحنه حضور دارند می‌شود. 	<p>Regional hospital emergency planning برنامه‌ریزی فوریت بیمارستانی منطقه‌ای</p>
<p>پروژه بلند مدتی که شامل عملیات و تصمیماتی است که به دنبال بلایا و فوریت‌ها ایجاد شده، توانایی‌های از دست رفته کشور، جامعه، خانواده و اشخاص را به وضعیت سطح قبل از حادثه و حتی بهتر از آن بر می‌گرداند.</p> <ul style="list-style-type: none"> بازتوانی اغلب با یک فرصت برای توسعه بهتر از شرایط قبل و نه فقط یک "بازسازی" ساده جامعه همراه است. 	<p>Rehabilitation بازتوانی</p>
<p>درجه یکسان بودن یا سازگار بودن نتایج در آزمون‌های مجدد می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> تعریف دیگری، پایایی را احتمال کارکرد بدون اختلال یک ساختار، وسیله، روش یا سامانه تحت شرایط مشخص و در دوره زمانی خاص بیان می‌کند. 	<p>Reliability پایایی</p>
<p>فرآیند ثبت اطلاعات با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از راه دور (معمولاً توسط امواج الکترو مغناطیس گسیل شده یا منعکس شده به وسیله اشیا) توسط حس‌گرهای کار گذاشته شده بر روی ماهواره یا هواپیما.</p> <ul style="list-style-type: none"> این تکنیک برای مدیریت مخاطرات طبیعی کاربرد دارد زیرا پدیده‌های زمین‌شناختی، آب و هوایی و جوی رویدادهایی تکرار شونده هستند که شواهدی از رخدادهای قبلی به جای می‌گذارند. 	<p>Remote sensing سنجش از راه دور</p>
<p>شامل؛ تمام سامانه‌ها، اجزا، تولیدات، داده‌ها، خدمات و اطلاعات مرتبط حس‌گرهای فضایی از راه دور می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> سامانه فضایی شامل سفینه فضایی، بسته ارسالی، ایستگاه‌های زمینی، خطوط انتقال داده‌ها و امکانات فرماندهی و کنترل است که ممکن است پردازش داده و استفاده از نرم افزار و سخت‌افزار را نیز شامل باشد. 	<p>Remote sensing space capabilities قابلیت‌های فضایی سنجش از راه دور</p>

Resilience تاب‌آوری

عبارت است از توانمندی یک سامانه، جامعه یا اجتماع در معرض مواجهه با مخاطرات برای مقاومت، جذب، تطبیق و بازیابی در برابر اثرات مخاطرات در زمان مناسب و با روش‌های مؤثر که بدون ایجاد اختلال در ساختار و عملکردهای اساسی به فعالیت خود ادامه دهند.

- تاب‌آوری، به مفهوم ظرفیت سازگاری و نقطه مقابل آسیب‌پذیری است که شامل میزان گرایش برای دوری جستن از آسیب یا درجه‌ای از انعطاف‌پذیری یک جامعه که موجب می‌شود در زمان حادثه؛ بدون اختلال در عملکرد، اثرات آن را تحمل نماید.

Response پاسخ

اقدامات کوتاه و بلند مدت که در حین و بعد از رخداد حوادث و بلایا برای پاسخ به اثرات مستقیم صورت می‌گیرند. فرآیند پاسخ شامل اقداماتی برای حفظ جان انسان‌ها، محافظت از اموال و دارایی‌ها و برآورده نمودن نیازهای اولیه انسان‌ها می‌باشد.

- اقدامات پاسخ شامل اجرای برنامه عملیات فوریت (EOP) و فعالیت‌های مربوط به کاهش اثر بلایا برای پیشگیری از مرگومیر بیشتر، آسیب‌های فردی، آسیب به دارایی‌ها و سایر نتایج ناگوار می‌باشد.
- علاوه بر این فعالیت‌های مرحله پاسخ در منطقه متأثر شامل به کار گرفتن سامانه‌های اطلاعاتی هوشمند و سایر اطلاعات برای کاهش اثرات یا نتایج حادثه، افزایش امنیت عملیات، بررسی‌های متوالی برای یافتن ماهیت و منبع تهدیدها، اجرای نظام مراقبت به صورت مداوم، اجرای برنامه‌های واکسیناسیون، جداسازی افراد (در صورت نیاز) یا قرنطینه کردن آنان می‌باشد. در این مرحله از چرخه مدیریت خطر بلایا برای جلوگیری از فعالیت‌های غیرقانونی و حفظ امنیت در منطقه، تدابیر ویژه‌ای توسط مسئولین دولتی منطقه صورت می‌گیرد.

Risk خطر

عبارت است از میزان احتمال آسیب به حیات انسان‌ها، دارایی و محیط زیست که در اثر رخداد مخاطرات می‌تواند به وجود بیاید. خطر نتیجه تعامل مخاطره و آسیب‌پذیری می‌باشد که بر گروهی از عناصر منطقه تحت تأثیر حوادث و بلایا مانند جمعیت، دارایی‌ها، فعالیت‌های اقتصادی، خدمات عمومی و غیره اثرات سوء می‌گذارد. خطر با ترکیب احتمال رخداد مخاطره و اثرات ناشی از آن (عموماً فقدان و آسیب‌ها در نظر گرفته می‌شوند) تخمین زده می‌شود.

• فرمول مفهومی خطر عبارت است از: ظرفیت / آسیب‌پذیری $\times$ مخاطره = خطر

در این فرمول مفهومی خطر به معنای گستره نتایج رخداد یک مخاطره (مرگ و میر و جراحت، آسیب به اموال یا محیط زیست)، مخاطره به عنوان پدیده‌های طبیعی و انسان ساخت که در صورت رخداد دارای توان آسیب‌رسانی می‌باشند و آسیب‌پذیری به معنای شاخص‌های موجود در سازه‌های ساختمانی، جمعیت ساکن منطقه، وضعیت اقتصادی و محیط پیرامون به همراه میزان مواجهه که باعث تأثیر پذیری بیشتر از حوادث و بلایا می‌شود.

Risk analysis تحلیل خطر

عبارت است از تخمین کمی آسیب‌ها، جراحات و هزینه‌های ناشی از رخداد مخاطرات در منطقه جغرافیایی ویژه و در دوره زمانی خاص.

• تحلیل خطر سطحی فراتر از تحلیل / ارزیابی مخاطره می‌باشد.

• با این تفاسیر خطر دارای دو عنصر قابل اندازه‌گیری می‌باشد: ۱- اندازه / بزرگی صدمات (در جریان ارزیابی آسیب‌پذیری مشخص می‌شود)؛ ۲- احتمال بروز صدمات در هر مکان خاص در یک دوره زمانی مشخص (خطر = بزرگی $\times$ احتمال).

• تحلیل جامع خطر شامل ارزیابی کامل احتمال رخداد مخاطرات و اثرات آن‌ها بر ساختارها و جمعیت حاضر در منطقه می‌باشد.

متدلوژی (روش‌شناسی) جهت تعیین ماهیت و گستره خطر می‌باشد که براساس تحلیل مخاطره‌های بالقوه و ارزیابی وضعیت آسیب‌پذیری انجام می‌گیرد که ممکن است ابعاد سلامتی مردم، اموال، شیوه معیشت و محیط آنان را در معرض آسیب بالقوه قرار دهد.

- فرآیند انجام ارزیابی خطر بر پایه مطالعه خصوصیت‌های مخاطرات مانند مکان رخداد، شدت، تکرارپذیری / احتمال و همچنین تحلیل ابعاد مختلف آسیب‌پذیری مانند سازه‌های ساختمانی، مشخصات جمعیت شناختی جامعه، وضعیت اقتصادی و محیط پیرامون به همراه میزان مواجهه می‌باشد.
- ارزیابی جامع خطر نه تنها میزان احتمال و بزرگی آسیب‌ها را ارزشیابی می‌کند بلکه فهم و شناختی کامل از دلایل و اثرات آسیب و فقدان‌ها را نیز ارائه می‌کند.

Risk assessment
ارزیابی خطر

- عبارت است از شناخت خطرات، انتقال اطلاعات مرتبط با خطر به عموم مردم و همچنین انتقال اطلاعات از سوی عموم مردم به تصمیم‌گیرندگان.
- اطلاع‌رسانی خطر شامل تبادل اطلاعات مابین متخصصین، سیاست‌گذاران و جمعیت متأثر می‌باشد.

Risk communication
اطلاع‌رسانی خطر

عبارت است از معیارهایی که مدیران خطر بلایا بر اساس آن‌ها اقدامات خاص مراحل قبل از پاسخ (تخفیف خطر / آمادگی یا هر دو) برای مقابله با خطر را انتخاب می‌کنند. این انتخاب بر اساس میزان اثر بخشی، تناسب و فایده در برابر هزینه‌ها می‌باشد. در این مرحله از مدیریت خطر بلایا مدیران، خطرهای مخاطرات را ارزش گذاری نموده و بر اساس اولویت به‌دست آمده برنامه‌ریزی کرده و اقدامات تخفیف آثار یا آمادگی را انجام می‌دهند.

Risk evaluation
ارزشیابی خطر

- فرآیند تصمیم‌سازی و اجرای اقداماتی برای حذف یا کاهش اثرات مخاطرات شناخته شده می‌باشد.
- مدیریت خطر چارچوبی برای کاربرد نظام‌مند سیاست‌های مدیریتی، روش‌ها و اقدامات برای شناخت، تحلیل، ارزشیابی، پایش و پاسخ مناسب به خطر احتمالی مخاطرات است.

Risk management
مدیریت خطر

<p>اجرای اقدامات تخفیفی یا تسکینی که به انتخاب سازمان‌های مسئول مدیریت بلایا صورت می‌گیرد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • به طور ویژه تخفیف خطر می‌تواند شامل پذیرش خطر (عدم نیاز به اقدامی خاص)، اجتناب از خطر (انجام اقداماتی برای دوری از فعالیت‌هایی که باعث بروز خطر می‌شوند)، کاهش خطر (انجام اقداماتی برای کاهش میزان احتمال و / یا اثرات مخاطرات) و اشتراک‌گذاری خطر (انجام اقداماتی برای کاهش خطر به وسیله به اشتراک‌گذاری خطر با دیگر نهادها). • بهترین الگوی تخفیف خطر با رویکرد انسجام سامانه‌ها در نهادهای سازمانی به دست می‌آید؛ انسجام کارکنان، فرآیندها، تکنولوژی، زیرساخت‌ها و حاکمیت. رویکرد انسجام سامانه‌ها به این موضوع کمک می‌کند تا اطمینان پیدا کنیم که انجام اقدامات در یک یا چند حوزه موجب ایجاد عوارض ناخواسته در حوزه‌های دیگر نمی‌شود. 	<p>Risk mitigation تخفیف خطر</p>
<p>عبارت است از خرد جمعی در رابطه با فهم مخاطرات، مواجهه و خطر که در جامعه به وسیله استدلال شهودی (بصیرت) به وجود می‌آید و بیانگر وجود یا عدم ایمنی می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • تصمیم‌های اتخاذ شده در زمان حوادث و بلایا همیشه به وسیله میزان درک خطر جمعیت تحت تأثیر و سیاست‌گذاران هدایت می‌شود. درک خطر همیشه با ارزیابی علمی خطر مغایرت (اختلاف) دارد. 	<p>Risk perception درک خطر</p>
<p>کاهش خطر عبارت است از تمهیدات دراز مدت برای کاهش اندازه و / یا دوره زمانی عوارض جانبی مخاطرات اجتناب‌ناپذیر و غیر قابل‌پیشگیری به وسیله؛ کاهش آسیب‌پذیری افراد جامعه، سازه‌ها، خدمات و فعالیت‌های اقتصادی در جامعه‌ی در معرض خطر، با تأکید بر شناخت مخاطراتی که توانایی ایجاد بلایا را دارند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • سنجه‌های کاهش خطر شامل بهبود استانداردهای ساختمانی، مشخص کردن مناطق سیل‌خیز و برنامه‌های آمایش سرزمینی، گوناگونی حیات وحش و پوشش گیاهی می‌باشد. این سنجه‌ها به زیرگروه‌های سازه‌ای و غیر سازه‌ای، فعال و غیر فعال تقسیم‌بندی می‌شوند. 	<p>Risk reduction کاهش خطر</p>

جستجو و نجات عبارت است از اقدامات هدایت شده و مشخص که توسط متخصصین ایمنی عمومی و افراد داوطلب برای جستجو و یافتن افرادی که در معرض خطر مرگ ناشی از اثرات حوادث و بلایا هستند انجام می‌شود.

Search and rescue
جستجو و نجات

شامل ارزیابی و تفسیر اطلاعات جمع‌آوری شده از منابع مختلف مانند اطلاعات و پیش‌بینی وضعیت آب و هوا، مدل‌های رایانه‌ای، سامانه اطلاعات نقشه برداری داده‌ها، منابع سنجش از راه دور و پایش‌های زمینی می‌باشد. هنگامی که این اطلاعات به افراد مسئول مدیریت فوریت و تصمیم‌گیرندگان برسند، می‌توانند مبنایی جهت تصمیم‌گیری برای مدیریت حادثه باشند.

Situation assessment
ارزیابی وضعیت

اقدامی برای شناسایی مشکل و ارزیابی پیامدهای بالقوه می‌باشد. مسئولیت ارزیابی صحنه در اولین قدم به عهده اولین عضو تیم پاسخ می‌باشد که به صحنه حادثه می‌رسد. ارزیابی صحنه در سراسر مرحله پاسخ صورت گرفته و به طور مداوم و بر اساس وضعیت حادثه به روز می‌گردد.

- ارزیابی مخاطرات موجود در صحنه، تعیین وسعت منطقه آسیب دیده و همچنین اینکه آیا منطقه قابلیت جداسازی دارد یا خیر در این مرحله صورت می‌گیرد. همچنین ارزیابی صحنه مشخص می‌کند که آیا منطقه عملیات درمان موقت مورد نیاز است یا خیر و در صورت لزوم ایجاد این منطقه، جهت برقراری بهترین جریان پرسنل و تجهیزات، این محل در کجا استقرار داشته باشد.

Size-up
ارزیابی صحنه

پناهگاهی که به طور خاص برای اقامت افرادی با نیازهای ویژه پزشکی طراحی شده که مشکل آن‌ها به حدی نیست که نیاز به بستری شدن در بیمارستان پیدا کنند.

- این پناهگاه‌ها توسط پزشکان و پرستاران داوطلب حمایت و اغلب دارای سامانه پشتیبان الکتریکی جهت حمایت از تجهیزات پزشکی متکی به الکتریسیته می‌باشند.

Special needs shelter
سرپناه افرادی با نیازهای ویژه

<p>ساکنان و یا شهروندان در معرض تهدید که حادثه را مشاهده کرده و یا اطلاعات غیر رسمی از تهدید واقعی دریافت یا درک نموده و بدون دریافت دستورالعمل‌هایی برای انجام هر گونه اقدامی، تصمیم به تخلیه این منطقه می‌کنند.</p> <p>• در این نوع تخلیه، حرکت، اهداف و جهت حرکت، سازمان نیافته و بدون نظارت است.</p>	<p>Spontaneous evacuation تخلیه خودبه‌خودی</p>
<p>مکانی که در آن منابع مورد نیاز مدیریت حادثه (تجهیزات پزشکی و غیر پزشکی) نگهداری شده و در انتظار تخصیص به مجموعه‌های دیگر می‌باشند.</p> <p>• علاوه بر این در اکثر موارد نیروهای انسانی که جهت مشارکت در عملیات وارد منطقه می‌شوند نیز به آمادگاه مراجعه نموده و از آنجا تقسیم می‌شوند.</p>	<p>Staging area آمادگاه</p>
<p>مجموعه‌ای از دستورالعمل‌های تشکیل دهنده یک بخشنامه هستند که ویژگی‌های عملیات‌ها را به صورت فرآیند گام به گام در جهت هدف عملیات تبیین می‌کند.</p>	<p>Standard operating procedure شیوه عملیاتی استاندارد</p>
<p>برنامه‌ای که اهداف بلند مدت را مشخص می‌کند، مانند تأثیر پیش‌بینی آب و هوا، منابع مورد نیاز در دوره زمانی مرحله به مرحله و مشکلاتی از قبیل مسکن دائمی برای قربانیان آواره بلایا، آلودگی محیط و ترمیم مجدد زیرساخت‌ها.</p>	<p>Strategic plan برنامه راهبردی</p>
<p>نوعی بررسی با دقت و موشکافانه می‌باشد، مانند:</p> <p>• تعیین مرزهای، منطقه، ارتفاعات زمین و یا ساختارهایی در سطح زمین با استفاده از اندازه‌گیری زوایا و فاصله‌ها.</p> <p>• بررسی دقیق جزء به جزء، مانند بررسی کمیسیون مشترک بیمارستان.</p>	<p>Survey بررسی دقیق / ممیزی</p>

عبارت از توانایی افزایش ناگهانی و بیش از حد ظرفیت برای ایجاد، اجرا یا مستقر کردن یک قابلیت و توانایی خاص در پاسخ به افزایش ناگهانی نیازهای به‌وجود آمده ناشی از وقوع حوادث و بلایا می‌باشد.

- در مراقبت‌های سلامت، شامل توانایی مدیریت افزایش ناگهانی و غیر منتظره در حجم (تعداد) بیماران و نیازهای ویژه آنان که می‌تواند ظرفیت و توانمندی فعلی سامانه ارائه خدمات سلامت را با چالش جدی مواجه نماید.
- افزایش ظرفیت به معنای توان افزایش تخت‌های بستری و فضاهای در دسترس (جهت انجام تریاژ، خدمات درمانی و مراقبتی، واکسیناسیون و آلودگی زدایی) و امکان دسترسی به پرسنل با تخصص‌های متفاوت، داروها، تجهیزات و امکانات ضروری یا حتی تأمین ظرفیت قانونی برای ارائه مراقبت بهداشتی در شرایطی که خدمات درخواستی بیش از ظرفیت مجاز می‌باشد.

Surge capacity
فرا ظرفیت

وضعیت‌های مورد انتظار در رابطه با توانایی بیمارستان‌ها در تطبیق دادن ظرفیت‌های خود با افزایش ناگهانی و گذرا در تقاضا برای مراقبت‌های سلامتی متعاقب یک حادثه با اثرات مضر محسوس یا نامحسوس بر سلامت افراد.

- به عنوان مثال، وجود سامانه‌ای برای تریاژ، درمان و تثبیت ابتدایی ۵۰۰ فرد بزرگ سال و کودک بیمار به ازای هر میلیون نفر از جمعیت که بالاتر از ظرفیت فعلی تخت و کارمند مجهز روزانه، برای قربانیان حوادث شیمیایی، بیولوژیکی، رادیولوژیکی، هسته‌ای و یا حادثه انفجار می‌باشد. این محاسبه افزایش ۱۵٪ یا ۲۰٪ بیشتر از میزان ظرفیت پایه تجهیزات و کارمند می‌باشد.

Surge capacity hospital
performance standards
استانداردهای فرا ظرفیت بیمارستانی

نوعی بررسی با دقت و مو شکافانه می‌باشد، مانند تعیین مرزهای منطقه، ارتفاعات زمین و یا ساختارهایی در سطح زمین با استفاده از اندازه‌گیری زوایا و فاصله‌ها. این اصطلاح به معنای بررسی کمیسیون مشترک بیمارستان نیز می‌باشد.

Survey
بررسی دقیق / ممیزی

<p>پایش مداوم با استفاده از روش‌هایی که با خصوصیت‌هایی مانند عملی بودن، یک شکل بودن و سرعت، علاوه بر دقت کاملاً متمایز می‌باشند. هدف از نظارت تشخیص تغییرات در روند و یا توزیع تحقیقات اولیه و یا ابزار کنترل می‌باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • نظارت فعال، نظام‌مند بوده و شامل بررسی هر مورد در یک چارچوب زمانی تعریف شده می‌باشد. نظارت غیرفعال به صورت نظام‌مند نمی‌باشد. به عنوان مثال موارد ممکن است از طریق گزارش‌های مکتوب حادثه، روش‌های کلامی، انتقال الکترونیکی و یا خطوط تلفن ویژه "هات لاین" گزارش شوند. 	<p>Surveillance پایش / مراقبت</p>
<p>شناسایی یا معرفی اجزای تشکیل دهنده حوادث آسیب‌زا می‌باشد که می‌توانند بر ابعاد مختلف جوامع (انسان‌ها، اموال و دارایی و محیط زیست) تأثیر بگذارند که ممکن است در سطح جهانی، ملی، منطقه‌ای یا محلی رخ بدهند.</p>	<p>Threat assessment ارزیابی تهدیدات</p>
<p>هر نوع رویداد انتشار غیرعمدی و عمدی مواد خطرناک در حین حمل و نقل که قادر به ایجاد خطر برای سلامتی و ایمنی بوده و در بخش حمل و نقل به عنوان مواد مشمول مقررات حمل و نقل محسوب می‌شود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • چنین موادی به عنوان مواد و عوامل انفجاری، گازهای اشتعال‌زا و غیر قابل احتراق، مایعات محترقه، مواد جامد قابل اشتعال، اکسیدکننده‌ها، سموم، مواد رادیواکتیو و زباله‌های خطرناک طبقه‌بندی می‌شوند. 	<p>Transportation incident حوادث مربوط به سامانه حمل و نقل</p>
<p>مدیریت حمل و نقل عبارت از مجموعه فعالیت‌هایی مانند اولویت‌بندی در حمل و نقل، سفارش، کسب و یافتن منابع، برنامه‌های زمان‌بندی، مدیریت ناوگان و هماهنگی حرکت و ردیابی می‌باشد.</p>	<p>Transportation management مدیریت سامانه حمل و نقل</p>
<p>اصطلاحی است که از کلمه یونانی Wound به معنی جراحت گرفته شده و اشاره بر هر نوع جراحت جسمی دارد.</p>	<p>Trauma تروما / آسیب</p>

<p>تمرینی است که در آن کارکنان ارشد، مقامات انتخابی یا انتصابی و دیگر پرسنل کلیدی در یک محیط رسمی به بحث در مورد شرایط شبیه‌سازی شده می‌پردازند. این نوع تمرین برای تحریک بحث و گفتگو در مورد مسائل مختلف یک وضعیت فرضی در نظر گرفته شده است. می‌توان از این نوع تمرین برای ارزیابی برنامه‌ها، سیاست‌ها، روش‌ها و یا ارزیابی انواع سامانه‌ها که نیازمند راهنمایی در مراحل پیشگیری، پاسخ، و بازیابی از رویداد تعریف شده می‌باشند، استفاده نمود.</p> <ul style="list-style-type: none"> • تمرین‌های دور میزی به‌طور مشخص موجب تسهیل در درک درست مفاهیم، شناسایی نقاط قوت و ضعف و / یا دستیابی به یک تغییر در نگرش می‌شوند. شرکت کنندگان تشویق به بحث عمیق در مورد مسائل شده و توسعه تصمیم‌گیری از روش گام آهسته به جای سرعت در حل مشکل بوده و به‌طور خود به خود تصمیم‌گیری تحت شرایط واقعی یا شبیه‌سازی شده رخ می‌دهد. 	<p>Tabletop exercise تمرین دورمیزی</p>
<ul style="list-style-type: none"> • حوادثی مربوط به فن‌آوری‌های نوین هستند که توسط انسان و در محل سکونت یا استقرار انسان‌ها رخ می‌دهند. • آتش‌سوزی، نشت مواد شیمیایی، انفجارها و درگیری‌های مسلحانه نمونه‌هایی از بلایای فناوری زاد هستند. 	<p>Technological disaster بلایای مربوط به تکنولوژی / فناوری</p>
<p>انتقال، انتشار و یا دریافت صدا / داده‌ها از طریق هر رسانه‌ای با سیم، رادیو، یا دیگر وسایل الکترومغناطیسی الکتریکی و یا تجهیزات نوری می‌باشد. ارتباط از راه دور شامل تمام جنبه‌های انتقال اطلاعات می‌باشد.</p>	<p>Telecommunication ارتباط از راه دور</p>
<p>سامانه‌ای سازماندهی شده برای مراقبت و درمان بیماران دارای آسیب‌های حاد است که با استفاده از پرسنل متخصص، تسهیلات و تجهیزات مراقبتی مؤثر و هماهنگ تروما در یک منطقه جغرافیایی مشخص، صورت می‌گیرد. این سامانه‌ها معمولاً در طول ۲۴ ساعت شبانه روز فعال هستند.</p>	<p>Trauma care system سامانه مراقبت تروما</p>
<p>تسهیلات بیمارستانی ویژه هستند که با دسترسی فوری و ۲۴ ساعته به انواع متخصصان جراحی، بیهوشی، ارتوپدی، مغز و اعصاب و پرستاران در کنار تجهیزات احیا و امکانات پاراکلینیکی از مصدومان آسیب دیده یا بیمارانی که در معرض خطر آسیب شدید هستند، مراقبت می‌کنند.</p>	<p>Trauma center مرکز تروما</p>

<p>Trauma registry ثبت اطلاعات تروما</p>	<p>مجموعه‌ای از اطلاعات بیمارانی که به دلیل انواع خاصی از جراحات‌ها و آسیب‌ها، مراقبت‌های ویژه ترومایی را در بیمارستان‌ها دریافت می‌کنند. این اطلاعات در ابتدا، برای اطمینان از کیفیت مراقبت از تروما و بازده سامانه‌ها و سازمان‌های مربوط به تروما جمع‌آوری می‌شوند و اما هدف بعدی، فراهم کردن اطلاعات سودمند برای مراقبت از جراحات، ناخوشی و مرگومیر می‌باشد.</p>
<p>Trauma service area منطقه تحت پوشش خدمات تروما</p>	<p>منطقه جغرافیایی که در برنامه سامانه مراقبت تروما، به عنوان منطقه ارائه خدمت توسط مرکز تروما طراحی شده است.</p>
<p>Trauma team تیم تروما</p>	<p>عبارت است از تیمی چند تخصصی، متشکل از حرفه‌های مختلف که جهت ارائه مراقبت‌های جامع به بیماران ترومایی در یک سامانه مراقبت تروما در نظر گرفته می‌شوند.</p>
<p>Traumatic stress استرس آسیب‌زا</p>	<p>فشار ایجاد شده در اثر وقایع و شرایطی فوق العاده، ناگهانی و خارج از تجربه روزمره فرد است که باعث ایجاد ترس، اضطراب و علائم اجتنابی می‌شود. • وقایع آسیب‌زا اغلب با شدت بالا، غیر منتظره و نادر بوده و از نظر طول مدت وقوع از حاد تا مزمن متغیر می‌باشند.</p>
<p>Triage algorithm الگوریتم تریاژ</p>	<p>روشی مرحله به مرحله برای طبقه‌بندی یا اولویت‌بندی بیماران بر اساس وضعیت بالینی و نوع خدمات مراقبتی مورد نیاز می‌باشد؛ به عنوان مثال روش تریاژ مصدومان سوختگی ناشی از حادثه آتش‌سوزی.</p>
<p>Triage criteria معیار تریاژ</p>	<p>اقدامات یا روش‌های ارزیابی شدت جراحات یک شخص که برای ارزیابی بیمار، به ویژه در محیط پیش‌بیمارستانی استفاده می‌شود و در آن از ملاحظات آناتومیکی، فیزیولوژیکی و همچنین مکانیسم آسیب استفاده می‌شود.</p>

<p>شامل یک کاربری از سامانه فرماندهی حادثه (ICS) بوده و زمانی استفاده می‌شود که بیش از یک ارگان در حوزه استحفاظی حادثه وجود داشته باشد و یا هنگامی که حادثه در وسعت حوزه استحفاظی سیاسی باشد. ارگان‌ها از طریق اعضای تعیین شده در پست فرماندهی واحد، با قرار دادن فرماندهان حادثه تحت یک پست فرماندهی حادثه، یک مجموعه از اهداف و استراتژی‌ها و یک برنامه عملیاتی واحد، با هم کار می‌کنند.</p>	<p>Unified command فرماندهی واحد</p>
<p>برنامه‌ای است که مأموریت‌ها، مسئولیت‌ها، ساختار نیروها و منطقه جغرافیایی فرماندهان عملیاتی را با توجه به حوزه استحفاظی آن‌ها مشخص کرده و مسئولیت‌های عملکردی آن‌ها را تعیین می‌کند.</p>	<p>Unified Command Plan برنامه فرماندهی واحد</p>
<p>وحدت فرماندهی یک روش سلسله مراتبی است که در آن برای هر فرد تنها یک سرپرست تعیین می‌شود تا در صحنه حادثه تنها به وی گزارش بدهد. این اصول، مسیر گزارش‌دهی را روشن کرده و سردرگمی ناشی از دستورات متعدد، متضاد و گیج کننده را از بین می‌برد.</p>	<p>Unity of command وحدت فرماندهی</p>
<p>آسیب‌پذیری عبارت است از ویژگی‌های یک کشور، منطقه، استان، محل، جامعه، گروه و فرد که موجب افزایش تأثیر پذیری آن‌ها از مخاطرات شده و ظرفیت آن‌ها را برای پیش‌بینی، مقابله و مقاومت در برابر حوادث و بلایا و بازیابی پس از آن راتحت تأثیر قرار می‌دهد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • آسیب‌پذیری نتیجه ترکیب عوامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و یا فرآیندهای محیطی می‌باشد. 	<p>Vulnerability آسیب‌پذیری</p>
<p>شامل بررسی نظام‌مند ویژگی‌های یک کشور، منطقه، استان، محل، جامعه، گروه و فرد و وضعیت آن‌ها می‌باشد که بر ظرفیت آن‌ها در پیش‌بینی، مقابله و مقاومت در برابر مخاطرات طبیعی اثر می‌گذارد.</p>	<p>Vulnerability analysis تحلیل آسیب‌پذیری</p>
<p>ارزیابی آسیب‌پذیری عبارت است از تعیین میزان در معرض مخاطره بودن، ضعف و یا حساسیت نسبت به وقوع مخاطرات. ارزیابی آسیب‌پذیری فرآیندی نظام‌مند برای برآورد آسیب و حساسیت یک کشور، منطقه، استان، محل، جامعه، گروه و فرد در برابر وقوع یک حادثه یا مخاطره با شدت مشخص در یک منطقه مشخص می‌باشد.</p>	<p>Vulnerability assessment ارزیابی آسیب‌پذیری</p>

References

1. Suburban Emergency Management Project. Disaster Dictionary 2009 [updated 2009; cited 2009 April 1, 2009.]. Available from: http://www.semp.us/publications/disaster_dictionary.php.
2. Coppola DP. Introduction to International Disaster Management: Elsevier Science; 2015.
3. Koenig KL, Schultz CH. Koenig and Schultz's Disaster Medicine: Comprehensive Principles and Practices: Cambridge University Press; 2016.
4. Ciottone GR, Biddinger PD, Darling RG, Fares S, Jacoby I, Keim ME, et al. Ciottone's Disaster Medicine: Elsevier-Health Sciences Division; 2015.
5. Powers R, Daily E. International disaster nursing: Cambridge University Press; 2010.
6. Blanchard BW. Guide to emergency management and related terms, definitions, concepts, acronyms, organizations, programs, guidance, executive orders & legislation. Retrieved August. 2008;20:2010.
7. Khankeh HR. Disaster Hospital Preparedness: National Plan. 2, editor. Tehran. Iran: University of Social Welfar & Rehabilitation; 1392 1392. 304 p.
8. UNISDR M. UNISDR Terminology for Disaster Risk Redution. United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR) Geneva, Switzerland. 2009.